

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

*Badanie ewaluacyjne współfinansowane
przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Raport z badania ewaluacyjnego projektu systemowego
Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie pt:
„Inwestycje w rozwój zawodowy”
realizowanego w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL**

Zamawiający:

Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie

ul. Obrońców Mogilna 1

88-300 Mogilno

Wykonawca:

InfoAudit Sp. z o.o.

02-954 Warszawa, ul. Kubickiego 19 lok 24

tel. 22 894 35 81, fax.: 22 858 90 08

e-mail: ewaluacja@infoaudit.com.pl; www.infoaudit.com.pl

Podsumowanie

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania ewaluacyjnego projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie pt. „Inwestycje w rozwój zawodowy” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. W wyniku realizacji badania rekomenduje się utrzymanie następujących praktyk, które przyczynią się do podniesienia jakości i skuteczności projektu w najbliższych latach:

- *Utrzymanie wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, jako najskuteczniejszej formy wsparcia.*
- *Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci stażu, jako skutecznej formy aktywizacji zawodowej (zwłaszcza młodych bezrobotnych), która umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego i w konsekwencji zdobycie zatrudnienia.*

Wykonawca postuluje także o realizację zaleceń o charakterze kluczowym z punktu widzenia sytuacji na powiatowym rynku pracy i dużej liczby osób z wykształceniem zawodowym, która nie może znaleźć sobie miejsca pracy, a także wzrostem liczby firm dzięki środkom z projektu:

- *Opracowanie strategii kompleksowego wsparcia rozwoju edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie mogileńskim w kontekście wymagań współczesnego rynku pracy.*
- *Monitoring efektywności i trwałości pozytywnych efektów wsparcia w ramach projektu, w szczególności wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Realizacja monitoringu na poziomie województwa pozwoliłaby na ocenę całościową tej formy wsparcia w regionie. Badanie to umożliwiłoby wypracowane rekomendacji w zakresie zmian poprawiających efektywność i skuteczność tej formy wsparcia i zaproponowanie zmian o charakterze systemowym.*

Dodatkowo Wykonawca podnosi w niniejszym Raporcie dwie kwestie zmian o charakterze systemowym związanych z warunkami udziału i realizacji poszczególnych form wsparcia i aktywizacji bezrobotnych, które zachęcałyby zarówno pracodawcę do zatrudniania takiej osoby oraz samego bezrobotnego do wzięcia udziału w danej formie wsparcia:

- *Promowanie zasady kompleksowości rozwiązań kierowanych do osób wspieranych przez Powiatowy Urząd Pracy np. w postaci poradnictwa – doradztwa – pośrednictwa przy stosowaniu form aktywnego wsparcia dla bezrobotnych.*
- *Opracowanie systemu zachęt do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia i do udziału w aktywnych formach aktywizacji osób bezrobotnych w celu zwiększenia udziału tej grupy osób w projekcie oraz dostosowanie form wsparcia do potrzeb*

tej grupy bezrobotnych np. o kompleksowy system refundacji przygotowania stanowiska pracy dla osób 50+ oraz szkoleń zamawianych przez pracodawcę.

Streszczenie

Niniejszy raport jest raportem końcowym z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego mającego na celu ocenę jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie pt. „Inwestycje w rozwój zawodowy” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia jego uczestników.

Ewaluacja ma charakter badania mid-term – jest realizowana w połowie okresu wdrażania projektu. Ocena poprawności wdrażania dokonywana w trakcie trwania projektu wraz z rekomendacjami może w znacznym stopniu zainicjować poprawę trafności, skuteczności oraz efektywności prowadzonych działań w najbliższych latach i wpłynąć w sposób bezpośredni na dostosowanie zakresu wsparcia bezrobotnych w ramach projektów systemowych realizowanych przez Urząd Pracy w Mogilnie.

Raport zawiera następujące elementy:

- Podsumowanie;
- Streszczenie;
- Spis treści;
- Wprowadzenie opisujące cele i zakres badania;
- Opis zastosowanej metodologii wraz z koncepcją badań;
- Opis wyników ewaluacji zawierający ocenę jakości projektu pod kątem przyjętych pytań badawczych;
- Wnioski i rekomendacje.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

Problemy lokalnego rynku pracy to przede wszystkim duży udział osób młodych i o niskim poziomie wykształcenia w strukturze bezrobotnych powiatu. Ponad 60% stanowią osoby z wykształceniem niższym niż średnie. Stopa bezrobocia w powiecie jest wysoka i wynosiła w grudniu 2009 roku 20,9% czyli więcej niż średnia wojewódzka wynosząca pod koniec 2009 roku 16,2%.

Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie za cel ustanowił „*podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy, jak również stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w powiecie mogileńskim*”. Osiągnięcie tego celu opiera się na realizacji zaplanowanych działań w postaci staży, jednorazowych środków na podjęcie działalności

gospodarczej, szkoleń oraz prac interwencyjnych (realizowanych w 2008 roku). Dominującą formą wsparcia były szkolenia i staże.

Cel projektu wpisuje się w problematykę lokalnego rynku pracy. Projekt objął wsparciem bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a zwłaszcza kobiety, osoby długotrwale bezrobotne i młodych bezrobotnych.

Powiatowemu Urzędowi Pracy udało się niemal w całości zrealizować zaplanowane wskaźniki. Niższy niż zakładany był jednak udział osób długotrwale bezrobotnych, co dowodzi problematyczności aktywizacji zawodowej tej grupy bezrobotnych. Pod względem wykształcenia projekt w największym stopniu objął wsparciem osoby o wykształceniu ponadgimnazjalnym. Bezrobotni z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym stanowili jedynie 9% wszystkich uczestników projektu. Oznacza to, że projekt w największym stopniu objął wsparciem osoby dobrze wykształcone podczas gdy w strukturze bezrobotnych powiatu dominują osoby o niskim poziomie wykształcenia. Zjawisko to potwierdza tezę o niedostosowaniu instrumentów rynku pracy dostępnych w ramach Poddziałania 6.1.3 do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych i o niskim poziomie wykształcenia. Podobny problem dotyczy osób starszych, również mało licznie reprezentowanych w projekcie.

Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie nie miał problemów z zarządzaniem projektem. Działania realizowane były terminowo. Komunikacja beneficjenta systemowego z otoczeniem była właściwa – zarówno z uczestnikami projektu, jak i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu.

Projekt okazał się użyteczny dla jego uczestników. Większość badanych (67%) uczestników projektu jest zdania, że pomoc uzyskana w ramach projektu przyczyniła się do zmian w ich życiu zawodowym. Najczęściej poprawę własnej sytuacji dostrzegają badani, którzy otrzymali jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pozostałe formy wsparcia także okazały się skuteczne.

Projekt okazał się użyteczny dla jego uczestników, a co najważniejsze trwały. Po zakończeniu udziału w projekcie 38% badanych jest obecnie zatrudniona a 24% prowadzi własną firmę. W sumie ponad połowa badanych jest zatem zatrudniona lub prowadzi firmę. W znalezieniu zatrudnienia najbardziej skuteczne okazały się staże – po ich odbyciu ponad połowa badanych (55,8%), którzy skorzystali z tej formy wsparcia jest obecnie zatrudniona. W przypadku samozatrudnienia najbardziej skuteczne okazały się jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 92,45% badanych, którzy je otrzymali prowadzi obecnie własną firmę. Wskaźnik ten należy jednak zweryfikować w przyszłości - po okresie minimum 12 lub 24 miesięcy od daty otrzymania środków na rozpoczęcie działalności. Bezrobotny ma bowiem obowiązek utrzymać swoją firmę przez okres 12 miesięcy, z kolei przez okres 24 miesięcy może korzystać z ulg w opłatach na świadczenia społeczne. Okres 24 miesięcy jest więc bardziej miarodajnym dla oceny rzeczywistej trwałości tej formy wsparcia.

Dla uczestników projektu największe znaczenie miał wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności, możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu, a także zdobycie środków finansowych na założenie firmy. Co więcej, większość badanych jest zdania, że dzięki udziałowi w projekcie podwyższyli swoje kwalifikacje – tego zdania jest 67% badanych uczestników projektu. Znaczny odsetek badanych dzięki udziałowi w projekcie znalazł pracę (36%), otworzył firmę (24%) lub nauczył się samodzielnie poszukiwać pracy (18%).

Spis treści

Podsumowanie	2
Streszczenie	3
I. Wprowadzenie	7
1.1. Cel badania	7
1.2. Zakres badania	7
II. Opis zastosowanej metodologii	10
III. Opis wyników badania	13
3.1. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze realizacji projektu	13
3.1.1. Sytuacja na powiatowym rynku pracy w kontekście zapisów dokumentów strategicznych powiatu	13
3.1.2. Opis sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu mogileńskiego – analiza danych zastanych	14
3.2. Przebieg realizacji projektu	19
3.2.1. Założenia projektu i dobór instrumentów rynku pracy	19
3.2.2. Stopień realizacji celów projektu	22
3.2.3. Zarządzanie i wdrażanie projektu	24
3.3. Ocena efektów projektu z punktu widzenia jego uczestników	24
3.3.1. Struktura próby badawczej	24
3.3.2. Zmiany w życiu zawodowym	28
3.3.3. Mocne i słabe strony projektu	31
3.3.4. Użyteczność i trwałość wsparcia	33
IV. Wnioski i rekomendacje	36
4.1. Trafność	36
4.2. Skuteczność	37
4.3. Użyteczność	37
4.4. Trwałość	38

I. Wprowadzenie

1.1. Cel badania

Głównym celem badania ewaluacyjnego jest: **ocena jakości projektu systemowego realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie pt: „Inwestycje w rozwój zawodowy” w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL oraz wpływu podejmowanych w ramach tego projektu działań na podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia jego uczestników.**

Osiągnięcie celu głównego jest możliwe dzięki zrealizowaniu wytyczonych w badaniu sześciu celów szczegółowych:

1. Ocena stopnia, w jakim cele projektu odpowiadają problemom lokalnego rynku pracy,
2. Ocena stopnia realizacji zamierzonych celów projektu, ocena sposobu zarządzania projektem oraz jego wdrażania, stopnia, jakości współpracy z lokalnymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
3. Identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją projektu systemowego (w tym związanych z zarządzaniem projektami i ich wdrażaniem),
4. Ocena sposobu doboru instrumentów rynku pracy pod kątem ich adekwatności do celów projektu,
5. Ocena użyteczności oferowanego wsparcia z punktu widzenia uczestników projektów,
6. Ocena trwałości działań podejmowanych w projekcie w okresie, co najmniej 6 miesięcy od zakończenia przez uczestników udziału w projekcie.

1.2. Zakres badania

Badanie obejmuje projekt „Inwestycje w rozwój zawodowy” realizowany przez **Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie** w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL, którego okres realizacji obejmuje lata 2008 – 2013. Przedmiotem badania będzie wdrażanie projektu w latach 2008 – 2009.

Projekt ten ma charakter projektu systemowego polegającego na dofinansowaniu działań realizowanych przez instytucje administracji publicznej. W ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL projekty systemowe realizowane są przez powiatowe urzędy pracy, natomiast instytucjami nadzorującymi są Wojewódzkie Urzędy Pracy.

Działania realizowane w ramach Priorytetu VI mają na celu poprawę zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. Beneficjentami systemowymi są

powiatowe urzędy pracy, których zadaniem jest realizacja założeń Poddziałania 6.1.3 za pomocą różnych form wsparcia, takich jak:

- szkolenia
- staże
- przygotowanie zawodowe dorosłych
- prace interwencyjne
- wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawną, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej

Poszczególne instrumenty rynku pracy cechują się różną skutecznością i są dedykowane różnym grupom odbiorców. Nie można więc kierować się logiką prowadzącą do wyboru jedynie najskuteczniejszych instrumentów np. jednorazowej dotacji na założenie działalności gospodarczej. Choć jednorazowe środki mają niemal stuprocentową skuteczność, to pamiętać należy, że forma ta posiada różnego rodzaju ograniczenia. Po pierwsze, zarezerwowana jest dla specyficznej grupy bezrobotnych tj. osób, które dysponują odpowiednimi predyspozycjami, kwalifikacjami i pomysłem, który ma szansę odnieść sukces na rynku. Po drugie, skuteczność tego instrumentu może być pozorna i weryfikuje się po upływie dwóch lat od momentu założenia działalności, kiedy to przedsiębiorca traci przysługujące mu przywileje. Ogólnie więc, wskazane jest stosowanie wielu instrumentów, gdyż każdy z nich ma swoje zarówno wady, jak i zalety. Przykładowo, staże charakteryzują się niższą skutecznością niż jednorazowa dotacja na założenie działalności gospodarczej, niemniej są instrumentem, który młodym ludziom umożliwia zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych. Należy jednak pamiętać, że skuteczność staży w dużej mierze zależy będzie od profilu pracodawcy. W przeciwieństwie do przedsiębiorstw prywatnych staż w jednostkach sektora finansów publicznych rzadko generuje nowe miejsca pracy. Z kolei właściciel firmy zdecyduje się na zatrudnienie stażysty, o ile będzie zadowolony z jakości jego pracy.

Uczestnikami projektów realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL są osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, zwłaszcza zaś osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy definiowane przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2008r. Nr 69 poz. 415 z póź. zm. art. 49) jako bezrobotni do 25 roku życia; bezrobotni długotrwale albo po zakończeniu kontraktu socjalnego, o którym mowa w art. 50 ust. 2 pkt 2, albo kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka; bezrobotni powyżej 50 roku życia; bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub wykształcenia średniego; bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia; bezrobotni niepełnosprawni.

Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie wpisuje się zatem w problematykę Poddziałania 6. 1. 3 PO KL. Intencją projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” jest odpowiedź na zidentyfikowane przez PUP problemy związane z wysokim bezrobociem na terenie powiatu mogileńskiego poprzez realizację zakładanego we wniosku celu głównego jakim jest *„podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy, jak również stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w powiecie mogileńskim”*. Formy wsparcia mające przyczynić się do osiągnięcia celu głównego to: staże, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, szkolenia oraz prace interwencyjne (realizowane w 2008 roku). Działania w ramach projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” skierowane są do grupy uczestników zidentyfikowanych jako najbardziej zagrożonych bezrobociem. Badaniem zostały objęte następujące osoby:

- Pracownik Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie zarządzający projektem;
- Uczestnicy korzystający z różnych form wsparcia osób bezrobotnych oferowanych w ramach projektów.

II. Opis zastosowanej metodologii

W badaniu wykorzystano metody odpowiadające kolejnym etapom procesu badawczego:

Faza eksploracyjna – służy wstępnemu rozpoznaniu uwarunkowań projektu. Narzędzia zostały tak dobrane, aby móc skutecznie zidentyfikować specyfikę projektu. W tej fazie wykorzystano analizę dokumentów związanych z projektem (Desk Research) oraz badanie jakościowe w formie pogłębionego wywiadu indywidualnego (IDI) osobą zarządzającą projektem.

Faza operacjonalizacji – ma na celu rozpoznanie uwarunkowań rynku pracy w powiecie. Wykorzystano analizę danych zastanych oraz analizę społeczno – ekonomiczną na powiatowym rynku pracy.

Faza obserwacji – realizacja badań w oparciu o przyjęte w poprzednich etapach cele badawcze i kryteria ewaluacyjne. Wykorzystano badanie ilościowe realizowane metodą CATI, obejmujące uczestników projektu.

Faza konkluzyjna – polega na wyciągnięciu wniosków i opracowaniu raportu końcowego z badań zawierającego wyniki i rekomendacje.

W ramach zastosowanych metod zrealizowano:

Desk research – metoda ta umożliwiła dokładne zapoznanie się z ewaluowanym projektem i zaprojektowanie badania spełniającego oczekiwania zamawiającego. W kolejnych etapach badania analiza danych zastanych pozwoliła ocenić projekt pod kątem prawidłowości jego wdrażania i osiąganych wskaźników. Analizą danych zastanych została objęta dokumentacja projektu, dokumenty programowe PO KL oraz dane statystyczne dotyczące województwa kujawsko – pomorskiego i powiatu mogileńskiego. Metodą Desk Research przebadano następujące dane i dokumenty:

- Dokumentacja projektu systemowego, zrealizowanego przez PUP w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL w roku 2008 i 2009 (dokumentacja finansowa, wniosek o dofinansowanie, wniosek o płatność),
- Zapisy dokumentów programowych PO KL:
  - „Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,
  - „Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL”,
  - „Projekty systemowe Powiatowych Urzędów Pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”,

- Dane statystyczne dotyczące powiatu mogileńskiego i województwa kujawsko – pomorskiego pochodzące z Banku Danych Regionalnych,
- Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego,
- Dane pozyskane z rejestru PUP na temat sytuacji na rynku pracy, w jakiej znajdują się uczestnicy projektu systemowego, którzy zakończyli udział w projekcie,
- Dane teleadresowe uczestników projektu PO KL 6.1.3 umożliwiające realizację badania ilościowego metodą CATI.

Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI) – wywiad indywidualny z osobą zarządzającą projektem umożliwił lepsze zrozumienie logiki projektu, dostosowanie badania ewaluacyjnego do indywidualnych potrzeb klienta, a także pozwolił na identyfikację problemów związanych z jego wdrażaniem oraz ocenę współpracy wykonawcy projektu z otoczeniem. W ramach ewaluacji projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” przeprowadzono jeden indywidualny wywiad pogłębiony z koordynatorem projektu.

Badanie ilościowe CATI – wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo zostały przeprowadzone z 278 uczestnikami projektu. Zastosowanie badania ilościowego – ankietowego – pozwoliło na uzyskanie mierzalnych informacji od stosunkowo dużej grupy uczestników projektu, dzięki czemu możliwa była statystyczna analiza odpowiedzi z zachowaniem możliwości uogólnienia otrzymanych danych na całą populację. Analiza statystyczna pozwala nie tylko na przedstawienie rozkładu otrzymanych danych, ale także na wyłapanie istotnych statystycznie zależności między nimi. Badanie ilościowe w formie ankiety skierowanej do uczestników projektu okazało się użyteczną metodą prowadzącą do poznania rezultatów i oddziaływania interwencji. Informacje zebrane w trakcie realizacji badania przyczyniły się do uzyskania informacji dotyczących wszystkich aspektów projektu i opinii uczestników na te tematy, ich oceny zasadności projektu, trudności i barier związanych ze zdobyciem zatrudnienia.

W trakcie realizacji badania zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

Trafność - rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych instrumentów pod kątem realizacji celów projektu, celu Działania 6.1 PO KL, celów szczegółowych Priorytetu VI PO KL, celu szczegółowego nr 1 PO KL, a także ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji EFS. W szczególności kryterium pozwoli na ocenę tego, w jakim stopniu cele projektu odpowiadają potrzebom i priorytetom danego obszaru (m.in. W jakim stopniu działania w projekcie odpowiadają potrzebom powiatu i są skierowane do grup najbardziej narażonych na pozostawanie bez zatrudnienia).

Skuteczność - rozumiana jako stopień, w jakim wdrażane w projektach działania, poprzez wykorzystane instrumenty rynku pracy, przyczyniają się do realizacji celów projektu, celu Działania 6.1, celów szczegółowych Priorytetu VI, celu szczegółowego nr 1 PO KL. W szczególności kryterium to pozwoli na ocenę tego do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania na poziomie produktów, rezultatów i oddziaływania zostały osiągnięte (m.in. czy zakładane efekty zostały osiągnięte i czy pojawiły się jakieś dodatkowe efekty poboczne, które z instrumentów realizowanych w programie przyniosło najlepsze efekty).

Użyteczność – rozumiana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy, a także ocena czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników i do jakiego stopnia oddziaływanie projektów odpowiada potrzebom grupy docelowej. W szczególności uzyskana zostanie odpowiedź na pytanie o to, jaki było zainteresowanie odbiorców, czy byli zadowoleni z pomysłu, sposobu i efektów.

Trwałość - rozumiana jako użyteczność w dłuższym okresie czasu, a więc ocena czy i w jakim stopniu zmiany sytuacji zawodowej uczestników projektów, wywołane oddziaływaniem projektu są zauważalne w okresie co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie. W szczególności kryterium to pozwoli na ocenę tego, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem projektu będą trwałe po jego zakończeniu (m.in. ile z osób zdobyło pracę i ją utrzymało). Dodatkowo jakie można określić przykłady dobrych praktyk- zarówno z punktu widzenia efektów projektu – dla uczestników projektu, oraz z punktu widzenia organizacji i planowania projektu – dla beneficjentów.

III. Opis wyników badania

3.1. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze realizacji projektu

3.1.1. Sytuacja na powiatowym rynku pracy w kontekście zapisów dokumentów strategicznych powiatu

Wedle Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, samorząd powiatu w ramach polityki rynku pracy, powinien opracować i realizować Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy, który jest częścią Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W przypadku powiatu mogileńskiego Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego jest próbą wyznaczenia głównych celów, do których powiat powinien dążyć, aby ograniczać skalę bezrobocia. Dążenie do pełnego zatrudnienia jest bowiem nieodłącznym warunkiem wzrostu gospodarczego, zaś niski poziom bezrobocia stanowi niekwestionowaną wartość społeczną. Poprawa sytuacji na rynku pracy w powiecie mogileńskim wymaga zdecydowanych działań na poziomie lokalnym, umożliwiających przełamanie barier rynku pracy oraz rozwój zasobów ludzkich.

Powiat mogileński położony jest na południowo-zachodnim krańcu województwa kujawsko-pomorskiego. Graniczy bezpośrednio z powiatami Żnińskim i Inowrocławskim należących do naszego województwa oraz Gnieźnieńskim, Konińskim i Słupckim z województwa wielkopolskiego. W skład powiatu mogileńskiego wchodzi następujące gminy: miasto i gmina Mogilno, miasto i gmina Strzelno, gmina Dąbrowa oraz gmina Jeziora Wielkie. Powiat mogileński jest powiatem rolniczo-przemysłowym. Skupia na swym terytorium dobrze rozwinięte rolnictwo i liczne zakłady do obsługi rolnictwa. Choć powiat nie posiada dużego przemysłu ciężkiego, wiele jest zakładów przemysłowych, usługowych i handlowych.

Powiat mogileński szczyci się walorami krajoznawczymi głównie ze względu na malownicze położenie miasta Mogilna nad rynnowym jeziorem Mogileńskim oraz ze względu na zalesione okolice i czyste jeziora. Największe z nich, Jezioro Wiecanowskie stwarza doskonałe warunki do wypoczynku i uprawiania sportów wodnych. Ponadto, Kopalnia Soli w Przyjmie koło Mogilna, „Szlak Piastowski”, kościoły w Strzelnie i Mogilnie są chętnie odwiedzane przez turystów. Ciekawostką ziemi mogileńskiej są powstające regularnie każdego lata od 2000 roku kręgi zbożowe - piktogramy w miejscowości Wylatowo.

Powiat mogileński posiada także rozwiniętą sieć szkół podstawowych, gimnazjum i szkół średnich. Nie brakuje też placówek kulturalnych takich jak biblioteki, domy kultury, muzea.

Priorytet VI PO KL : „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” skoncentrowany jest na aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i biernych zawodowo ze szczególnym uwzględnieniem osób do 25 roku życia bez doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, kobiet (szczególnie samotnych matek), osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych, a także długotrwale bezrobotnych. Działania realizowane w ramach tego priorytetu skoncentrowane są na podnoszeniu i uzyskiwaniu kwalifikacji poprzez kursy, praktyki, staże, szkolenia i inne formy zdobywania doświadczenia zawodowego, a także rozwój przedsiębiorczości w kierunku samozatrudniania.

Działanie 6. 1. realizowane w ramach Priorytetu VI ma na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, a także stworzenie warunków do rozwoju aktywności zawodowej w danym regionie. W ramach tego działania realizowane jest Poddziałanie 6. 1. 3., którego systemowymi beneficjentami są Powiatowe Urzędy Pracy.

Projekt „Inwestycje w rozwój zawodowy” w pełni pokrywa się z omówionymi powyżej założeniami strategii rozwoju, Priorytetu VI, a także Działania 6.1 i Poddziałania 6.1.3.

3.1.2. Opis sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu mogileńskiego –analiza danych¹ zastanych

Ludność i zatrudnienie

Na przestrzeni lat 2007 – 2009 liczba ludności zamieszkującej powiat utrzymywała się na stałym poziomie. Stała liczba ludności była charakterystyczna w tym czasie dla całego województwa kujawsko – pomorskiego, w którym nie zanotowano znacznego odpływu lub napływu ludności. Udział osób w wieku produkcyjnym w powiecie mogileński również utrzymywał się na stałym poziomie 64,4% i był zbliżony do średniej dla całego województwa, która w tych latach wynosiła około 64,7%.

Struktura ludności powiatu pod względem wieku była w okresie omawianych lat stabilna. Dane statystyczne dotyczące wieku ludności na przestrzeni lat pokazują, że nie nastąpił gwałtowny spadek lub wzrost udziału żadnej z kategorii wiekowych. Jedynie w niewielkim stopniu zmalał odsetek osób poniżej 25 roku życia oraz wzrósł odsetek osób w wieku 55+. Zestawiając dane w powiatu mogileńskiego z danymi dla całego województwa kujawsko – pomorskiego widać wyraźnie, że struktura ludności pod względem wieku jest podobna. W syntetyczny sposób prezentuje to Tabela 1.

---

¹ Wszystkie zestawienia ilościowe w tym rozdziale zostały opracowane na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl. Ze względu na zaokrąglenia procentowanie w niektórych tabelach wartości mogą nie sumować się do 100%
Projekt “ Inwestycje w rozwój zawodowy” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,

Tabela 1. Struktura ludności powiatu mogileńskiego oraz województwa kujawsko – pomorskiego pod względem wieku.

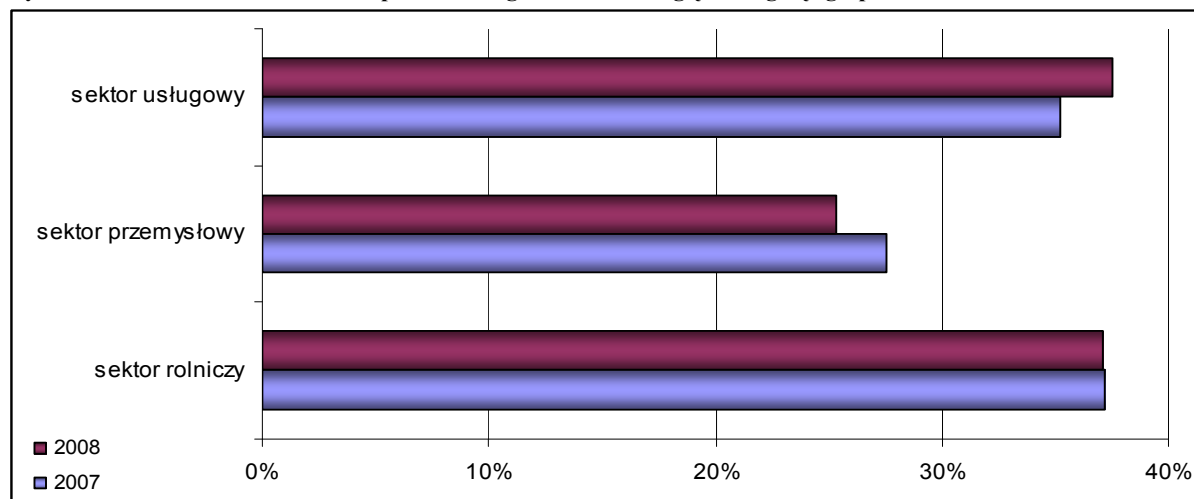
	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
do 24	33,77%	31,99%	32,97%	31,22%	32,11%	30,48%
25-34	15,26%	15,82%	15,58%	16,16%	15,91%	16,43%
35-44	12,77%	12,70%	12,68%	12,79%	12,90%	12,95%
45-54	15,17%	15,25%	15,02%	14,92%	14,72%	14,55%
55 +	23,03%	24,23%	23,76%	24,91%	24,36%	25,59%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

W latach 2007 – 2009 liczba osób zatrudnionych była stabilna. Podobnie sytuacja wyglądała w województwie kujawsko – pomorskim.

Stabilna struktura osób zatrudnionych miała również swoje przełożenie na strukturę zatrudnionych w zależności od sektora. W niewielkim stopniu zmniejszył się udział sektora przemysłowego oraz zwiększył się udział sektora usługowego. Struktura zatrudnienia w powiecie za względu na sektor gospodarki różni się od struktury wojewódzkiej. W województwie dominującym sektorem jest sektor usługowy w powiecie zaś zatrudnienie w sektorze usługowym i rolniczym jest na tym samym poziomie.

Wykres 1. Struktura zatrudnienia w powiecie mogileńskim ze względu na gałąź gospodarki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Na przestrzeni lat 2007 – 2009 w powiecie zanotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych z 3 298 do 3 465, który dotyczył głównie przedsiębiorstw sektora prywatnego – w omawianych latach zarejestrowano 144 nowe podmioty gospodarcze sektora prywatnego, a 23 sektora publicznego. Wśród zarejestrowanych firm dominują podmioty działające w branży handlowej, budowlanej oraz obsługa nieruchomości.

Bezrobocie

W okresie 2007-2009 nastąpiły nieznaczne wahania w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mogilnie. W 2008 roku obserwowany był spadek liczby bezrobotnych - o 223 osób do poziomu 3 442 osób, co stanowiło spadek o około 6% w stosunku do roku poprzedzającego. W 2009 roku liczba bezrobotnych wzrosła ponownie do poziomu 3 798 osób.

Stopa bezrobocia wzrosła między 2007 a 2009 z 20,2% do 20,9% i jest znacznie wyższa niż stopa bezrobocia dla województwa wynosząca obecnie 16,2%. W 2008 roku nastąpiło zmniejszenie się stopy bezrobocia zarówno w powiecie, jak i województwie w stosunku do poprzedniego roku. Jednak w 2009 roku stopa bezrobocia wzrosła ponownie.

Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie obecnie większość stanowią kobiety, jednak w stosunku do roku 2007 ich udział w ogóle bezrobotnych znacznie spadł (około 10 punktów procentowych). Spadek odsetka kobiet wśród bezrobotnych jest ogólnowojewódzką tendencją. Obecnie w powiecie mogileńskim odsetek kobiet i mężczyzn zarejestrowanych jako bezrobotne jest nadal wysoki i osiąga poziom niemal 60%.

Tabela 2. Bezrobotni w powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskim ze względu na płeć.

	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
mężczyźni	30,83%	38,28%	31,44%	40,17%	40,10%	46,24%
kobiety	69,17%	61,72%	68,56%	59,83%	59,90%	53,76%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Na przestrzeni omawianych lat w powiecie struktura wieku osób bezrobotnych nie uległa dużej zmianie. Nieznacznie wzrósł odsetek bezrobotnych osób do 24 roku życia. Tabela 3 prezentuje strukturę osób bezrobotnych ze względu na wiek w powiecie i województwie. Z tego zestawienia widać wyraźnie, że struktura wieku bezrobotnych w powiecie nie odbiega od struktury bezrobotnych w całym województwie. Jedynie w powiecie nieznacznie wyższy jest odsetek bezrobotnych osób do 24 roku życia (różnica 2 punktów procentowych) oraz niższy osób po 55 roku życia (różnica około 1 punktu procentowego).

Tabela 3. Bezrobotni w powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskim ze względu na wiek.

	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
do 24	22,54%	19,75%	22,92%	21,59%	24,59%	22,88%
25-34	28,24%	28,32%	29,14%	28,11%	28,09%	28,77%
35-44	21,23%	20,34%	20,80%	19,76%	20,41%	19,72%
45-54	22,76%	24,29%	21,32%	23,03%	20,67%	20,91%
55 +	5,24%	7,30%	5,81%	7,51%	6,24%	7,72%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Większość bezrobotnych w województwie kujawsko – pomorskim ma wykształcenie niższe niż średnie. Obecnie wśród osób zarejestrowanych, jako bezrobotne, największa część ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,4%) oraz gimnazjalne lub niższe (33,4%). Udział osób z wykształceniem wyższym nieznacznie wzrasta i wynosi obecnie prawie 6,3%. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym stanowią kolejno 12,9% i 19,75% ogółu. Na przestrzeni lat 2007 – 2009 bezrobotni w województwie są coraz lepiej wyedukowani – maleje odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz rośnie udział osób z wykształceniem wyższym. Udział bezrobotnych ze względu na wykształcenie w województwie oraz powiecie przedstawia Tabela 4.

Tabela 4. Bezrobotni w powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskim ze względu na wykształcenie.

	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
wyższe	2,62%	4,36%	2,61%	5,45%	4,00%	6,34%
policealne i średnie zawodowe	20,11%	19,08%	20,89%	19,29%	19,75%	18,98%
średnie ogólnokształcące	11,32%	8,10%	12,03%	9,40%	12,95%	9,87%
zasadnicze zawodowe	37,24%	32,19%	37,07%	31,11%	38,23%	31,41%
gimnazjalne i poniżej	28,70%	36,27%	27,40%	34,75%	25,07%	33,40%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

W powiecie mogileńskim struktura bezrobotnych ze względu na poziom wykształcenia odbiega od struktury wojewódzkiej. W województwie jest większy odsetek osób z wykształceniem wyższym (różnica około 2 punktów procentowych) oraz gimnazjalnym i poniżej (różnica około 8 punktów procentowych), a niższy odsetek z zasadniczym zawodowym (różnica 7 punktów procentowych) oraz średnim ogólnokształcącym (różnica około 3 punktów procentowych). W powiecie dominują osoby z wykształceniem zawodowym – największy odsetek stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (38,23%), policealne i średnie zawodowe stanowi prawie 19,75% ogółu. Tak samo jak

w województwie w powiecie mogileńskim nieznacznie wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym.

W obliczu tak dużego odsetka osób o niskim poziomie wykształcenia konieczne jest dostosowanie oferty edukacyjnej do wymogów lokalnego rynku pracy. Dobrą praktyką jest np. analiza zawodów deficytowych, która umożliwia rozeznanie w powiatowym rynku pracy w kontekście zapotrzebowania na określonych pracowników i na tej podstawie dostosowanie oferty edukacyjnej w powiecie.

Jednym z problemów w powiecie mogileńskim jest długotrwale bezrobocie oraz wysokie bezrobocie wśród osób bez doświadczenia zawodowego lub z bardzo małym stażem zawodowym. W 2007 roku w powiecie mogileńskim ponad 50% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Podobnie sytuacja wyglądała w całym województwie kujawsko – pomorskim. Niemniej odsetek osób długotrwale bezrobotnych zmniejsza się zarówno w powiecie, jak i w województwie. Jednak ciągle jest wysoki. Udział osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania na bezrobociu przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Bezrobotni w powiecie mogileńskim oraz województwie kujawsko – pomorskim ze względu na czas pozostawania bez pracy.

	2007		2008		2009	
	powiat	województwo	powiat	województwo	powiat	województwo
3 miesiące i mniej	20,95%	27,18%	25,60%	35,49%	26,59%	33,23%
3 - 6 miesięcy	12,93%	14,07%	13,89%	14,66%	16,03%	18,35%
6 - 12 miesięcy	12,96%	13,54%	15,28%	14,61%	19,30%	19,87%
powyżej 12 miesięcy	53,15%	45,20%	45,24%	35,24%	38,07%	28,56%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Podsumowując powyższe dane w powiecie mogileńskim na przestrzeni lat 2007 – 2009 można zauważyć następujące trendy:

- stabilna liczba ludności
- stabilna struktura wieku mieszkańców powiatu
- niższy niż w województwie udział sektora usługowego w strukturze zatrudnienia
- wyższy niż w województwie udział sektora rolniczego w strukturze zatrudnienia
- nieznaczny wzrost stopy bezrobocia
- dominacja bezrobocia wśród osób młodych do 35 roku życia oraz osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym

3.2. Przebieg realizacji projektu

3.2.1. Założenia projektu i dobór instrumentów rynku pracy

Lokalne problemy rynku pracy to przede wszystkim bezrobocie, zwłaszcza wśród osób młodych oraz osób o niskim poziomie wykształcenia. W strukturze bezrobotnych osoby z wykształceniem niższym niż średnie stanowią ponad 60%, a osoby do 24 roku życia 24,59%. Niepokojącym zjawiskiem jest także długotrwałe bezrobocie – w 2007 roku 53,15% wszystkich bezrobotnych stanowiły osoby bezrobotne dłużej niż 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Do 2009 roku odsetek ten zmniejszył się do 38,07%.

Problemem jest również niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do wymagań rynku pracy. Zjawisko to jest ściśle związane z niedopasowaniem ścieżek kształcenia do wymogów współczesnego rynku. Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych jest konsekwencją tego stanu rzeczy. Spowolnienie gospodarcze oraz niewystarczająca ilość ofert pracy również kształtują obraz bezrobocia w powiecie.

Cele projektu wpisują się w problemy lokalnego rynku pracy. Główny cel projektu to *„podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy, jak również stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w powiecie mogileńskim”*. Realizacja wyznaczonego celu jest możliwa za pomocą zaplanowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie celów szczegółowych jakimi są: podniesienie kwalifikacji oraz umiejętności uczestników poprzez szkolenia, zdobycie doświadczenia zawodowego poprzez staże, powstawanie nowych miejsc pracy za sprawą jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz zorganizowania prac interwencyjnych (realizowanych w 2008 r.).

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych jest możliwa dzięki zaplanowanym działaniom jakimi są: staże, szkolenia, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz prace interwencyjne (realizowane w 2008 roku).

W 2008 roku PUP w Mogilnie zaplanował w ramach projektu objąć pomocą 470 osób, natomiast w kolejnym roku 452 osoby. Głównymi adresatami projektu są osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy, co znajduje odzwierciedlenie w statystykach bezrobocia na terenie powiatu. Mimo, iż z roku na rok sytuacja tych osób ulega w dużej mierze poprawie, wciąż są szczególnie narażone na bezrobocie i w przypadku tych grup wkroczenie na rynek pracy jest utrudnione. W przypadku kobiet częstą sytuacją jest dyskryminacja przez potencjalnych pracodawców i postrzeganie kobiet przez pryzmat ich potencjalnego macierzyństwa, które dla pracodawcy może wiązać się z kosztami i częstymi absencjami. Osoby

młode natomiast często mają wykształcenie nieprzystające do lokalnego rynku pracy, ponadto niemożność znalezienia pierwszej pracy może prowadzić do wykluczenia poza rynek pracy, a co za tym idzie dezaktualizacji nabytej wiedzy i kwalifikacji. Jeśli zaś chodzi o osoby długotrwale bezrobotne, poważnym problemem są kwestie psychologiczne związane z długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia. Apatia, brak aspiracji zawodowych i uzależnienie od innych osób są poważnymi barierami ograniczającymi szanse powrotu na rynek pracy. W przypadku osób niepełnosprawnych również często występują obawy przed wejściem na rynek pracy, ponadto pracodawcy często mają opory przed zatrudnieniem niepełnosprawnego pracownika. Osobom z terenów wiejskich natomiast ciężko jest dorównać osobom z miast pod względem wykształcenia, przez co są mniej konkurencyjni na rynku pracy.

Aby wyrównać szanse osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, będą one kierowane do wzięcia udziału w projekcie w pierwszej kolejności. Wykonawca we wniosku o dofinansowanie założył, że w 2008 roku z 470 osób bezrobotnych 151 stanowić będą osoby długotrwale bezrobotne, natomiast w 2009 roku z 452 bezrobotnych 160 osób mieli stanowić długotrwale bezrobotni.

Wykonawca określając grupy docelowe, działania oraz rezultaty wziął pod uwagę uwarunkowania lokalnego rynku pracy oraz wytyczne PO KL. Na etapie wskazywania grup docelowych, do których adresowany jest projekt, Powiatowy Urząd Pracy uwzględnił grupy potrzebujące wsparcia i będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wszyscy uczestnicy projektu zostali objęci poradnictwem zawodowym. Ponadto, dla każdego uczestnika opracowano Indywidualny Plan Działania. Przyczyniło się to do dopasowania odpowiedniego instrumentu rynku pracy do potrzeb bezrobotnego. Identyfikacja potrzeb bezrobotnych oraz proponowanie im indywidualnej ścieżki rozwoju za pomocą IPD i poradnictwa zawodowego jest jednym z zaleceń Priorytetu VI PO KL. Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie zastosował się do tych zaleceń, dzięki czemu formy wsparcia mogły zostać we właściwy sposób dobrane.

Jedną z form wsparcia były szkolenia. Szkolenia są w dużej mierze skierowane do osób słabo wykształconych, bez kwalifikacji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu. Tematyka szkoleń wynikała z zainteresowań osób bezrobotnych, ale także z potrzeb pracodawców.

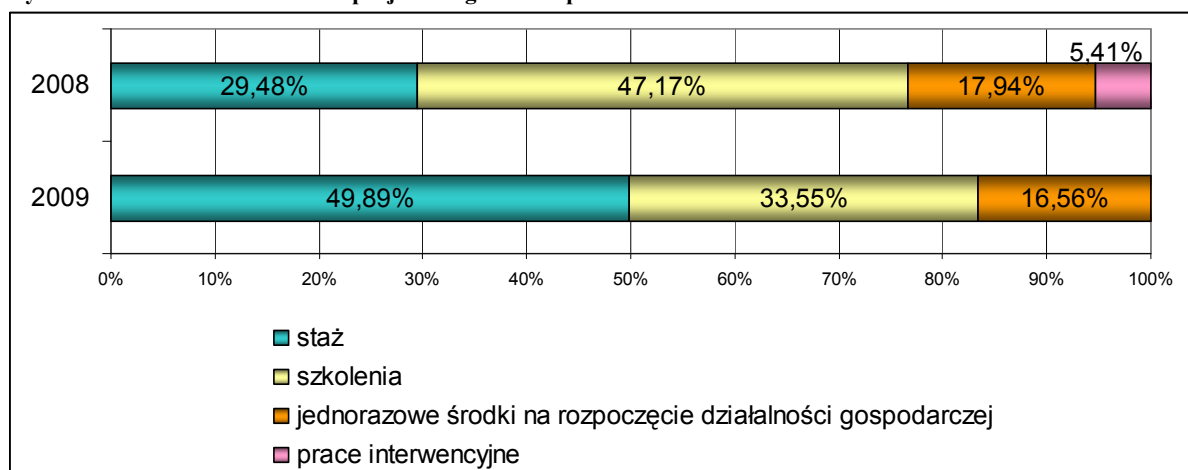
Kolejną formą wsparcia było przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Działanie to promuje samozatrudnienie, podnosi aspiracje zawodowe uczestników a także pozwala na ich realizację. Skierowane jest przede wszystkim do osób wykazujących zainteresowanie samozatrudnieniem.

Staże są formą wsparcia przewidzianą dla wszystkich grup bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, jednak najczęściej korzystają z niej osoby młode oraz absolwenci szkół wyższych. Bezrobocie wśród tej grupy wiekowej jest bardzo wysokie, a jedną z jego przyczyn są niskie kwalifikacje oraz brak doświadczenia zawodowego tych osób. Staże pozwalają młodym osobom na zdobycie doświadczenia i umiejętności praktycznych podnosząc tym samym ich szanse na znalezienie zatrudnienia po zakończeniu stażu.

Przyglądając się wsparciu udzielonemu w latach 2008 i 2009 widać wyraźnie, że dominująca forma były w 2008 roku szkolenia, natomiast w 2009 roku staże. Na wykresie zaprezentowano udział poszczególnych form wsparcia w stosunku do całości planowanego wsparcia. W 2008 roku szkolenia stanowiły niemal połowę udzielonego wsparcia. Nieco mniej planowano staży – 30%. Najmniejszy odsetek stanowiły prace interwencyjne. Jednorazowe środki na podjęcie działalności miały stanowić 18% ogółu wsparcia. W kolejnym roku zmieniły się proporcje pomiędzy stażami, a szkoleniami. Staże stanowiły prawie połowę planowanego wsparcia natomiast szkolenia 33,55%. Jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej stanowiły 16,56%. W 2009 roku nie udzielono wsparcia w postaci prac interwencyjnych. Rozkład poszczególnych form wsparcia w latach 2008 – 2009 przedstawia Wykres 2.

Wykres 2. Struktura uczestników projektu wg form wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Mogilno

Wszystkie formy wsparcia zaproponowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie są zgodne ze sposobami realizacji celów PO KL wymienionych w Priorytecie VI. Instrumenty rynku pracy zostały dobrane w celu zwiększenia zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy, zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród osób młodych, zmniejszenie bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród osób starszych. Wszystkie wymienione cele szczegółowe przyczyniają się do osiągnięcia celu

głównego jakim jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i są tym samym zgodne z celami projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy”.

3.2.2. Stopień realizacji celów projektu

Powiatowemu Urzędowi Pracy w Mogilnie udało się w dużej mierze osiągnąć zaplanowane wskaźniki. Co najważniejsze, niemal w całości zrealizowano wskaźnik dotyczący liczby osób, które zakończyły udział w projekcie. Tabela 8 prezentuje stopień realizacji poszczególnych wskaźników. W projekcie wzięło udział więcej osób niepełnosprawnych, niż początkowo zakładano, co jest dużym sukcesem ze względu na duże ograniczenia w poszukiwaniu zatrudnienia jakie napotyka ta grupa bezrobotnych. Niestety nie udało się zrealizować wskaźnika dla osób długotrwale bezrobotnych – w projekcie wzięło udział mniej osób z tej grupy niż zakładano, co dowodzi jak trudna jest aktywizacja zawodowa tej grupy.

Tabela 6. Stopień realizacji wskaźników.

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika	Wartość Zrealizowana	Stopień realizacji wskaźnika
Liczba osób, które zakończyły udział w projekcie	786	778	98,98%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata	442	348	78,73%
- w tym liczba osób w wieku 15-24 lata zamieszkujących obszary wiejskie	262	200	76,34%
a) w tym liczba osób niepełnosprawnych	21	25	119,05%
b) w tym liczba osób długotrwale bezrobotnych	283	273	96,47%
c) w tym liczba osób z terenów wiejskich	433	407	94,00%
- w tym liczba osób w wieku 50-64 lata	40	40	100,00%
- w tym liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania	786	778	98,98%
Liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej	148	148	100,00%
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	145	144	99,31%
1. Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z usług poradnictwa zawodowego	922	922	100,00%
2. Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z usług pośrednictwa pracy	435	435	100,00%
3. Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach indywidualnych	22	22	100,00%
4. Liczba osób, która ukończyła szkolenia grupowe	304	317	104,28%
5. Liczba osób skierowanych do zatrudnienia subsydiowanego w ramach prac interwencyjnych poza sektorem prywatnym	22	22	100,00%
6. Liczba osób, które ukończyły staże	277	273	98,56%
7. Liczba osób, które odbyły przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	61	61	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bilansu 2009.

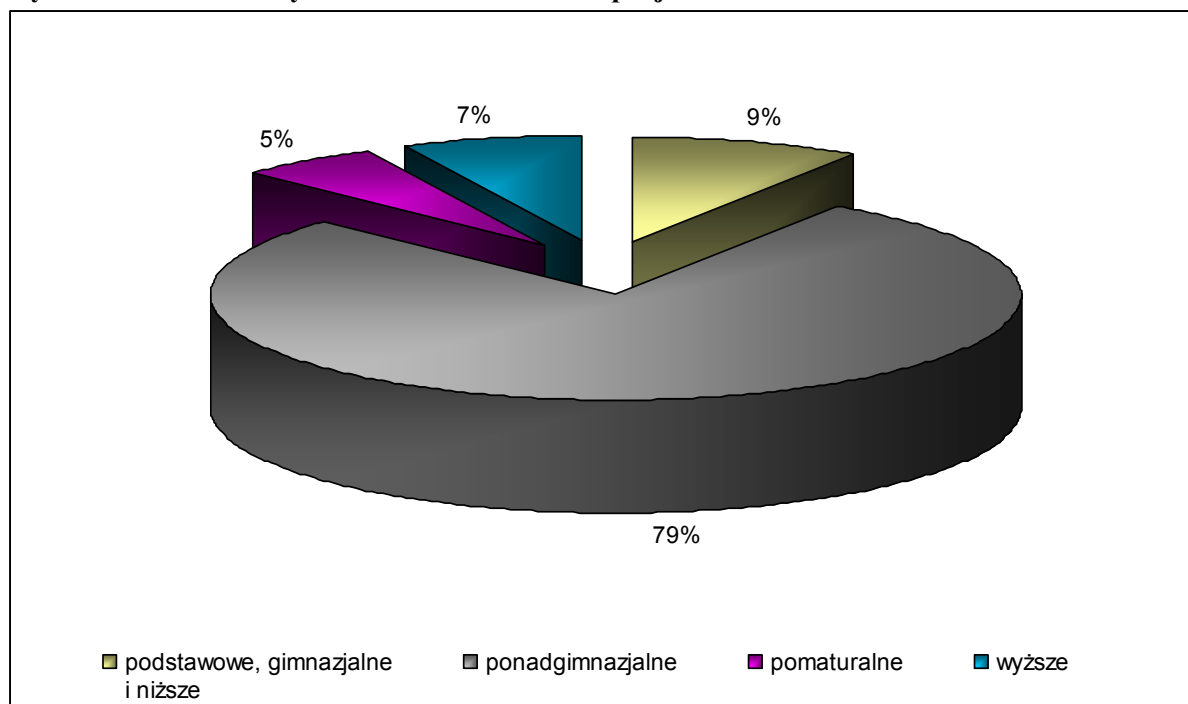
Powiatowemu Urzędowi Pracy w Mogilnie udało się przyznać zakładaną ilość jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Udało się zrealizować niemal wszystkie zaplanowane staże. Zrealizowano wszystkie zaplanowane szkolenia indywidualne i przekroczono zakładaną ilość osób, które miały ukończyć szkolenia grupowe.

Wśród uczestników projektu ponad połowę (57%) stanowiły kobiety. W przypadku grup wiekowych o najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, niepokojące jest niewielkie zainteresowanie projektem osób najstarszych. Łącznie w roku 2008 i 2009 osoby w wieku 55-64 lata stanowiły jedynie 0,89% wszystkich uczestników. Lepiej sytuacja wygląda w przypadku osób młodych, gdyż na stanowili oni 48,65% wszystkich uczestników w latach 2008-2009.

Niewielki odsetek osób starszych wśród uczestników projektów jest częsty w projektach systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3. Osoby starsze posiadają niższe wykształcenie od obecnego młodego pokolenia. Często nie mają oni wystarczających atutów, aby aktywnie poruszać się na rynku pracy. Konieczne zatem wydaje się zachęcenie pracodawców do zatrudniania osób w tym wieku np. za pomocą refundacji stanowiska pracy połączonej ze szkoleniami zamawianymi przez pracodawcę.

Największa część uczestników miała wykształcenie ponadgimnazjalne (79%), następnie podstawowe, gimnazjalne i niższe (9%), wyższe (7%) oraz pomaturalne (5%).

Wykres 3. Struktura wykształcenia uczestników projektu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Mogilnie.

3.2.3. Zarządzanie i wdrażanie projektu

Zarządzanie i wdrażanie projektu przebiegało prawidłowo i nie towarzyszyły mu żadne utrudnienia. Taka sytuacja była możliwa dzięki kompetentnemu zespołowi pracowników oraz dobrej komunikacji pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Mogilnie a otoczeniem.

Dzięki pracy kadry urzędu udało się dobrze zdiagnozować potrzeby osób bezrobotnych – proces rekrutacji był więc sprawny i skuteczny. Prawidłowa rekrutacja uczestników projektu, uwzględniająca ich indywidualne potrzeby i predyspozycje jest kluczowa z punktu widzenia wdrażania projektu. Tylko w ten sposób możliwe jest prawidłowe rozdysponowanie wsparcia co w konsekwencji wzmacnia skuteczność projektu. Opieka doradcy zawodowego i pośrednika pracy powinna być zatem obecna w projektach systemowych jako jedna z form wsparcia.

Komunikacja pomiędzy beneficjentem systemowym a uczestnikami projektu również była udana, co znajduje także odzwierciedlenie w danych z badania ankietowego, które omówione zostaną w dalszej części raportu.

Zespół pracowników, zdaniem osoby zarządzającej projektem, w zupełności wystarcza do obsługi prowadzonych projektów w tym projektu systemowego. Jest to możliwe także dzięki realizacji projektu 6.1.2. Mimo to, gdyby istniała możliwość zatrudnienia pracownika w projekcie mógłby on zająć się jedynie zadaniami związanymi z projektem. Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie wykazał się dobrą organizacją pracy i szybkim reagowaniem na pojawiające się problemy – w razie wątpliwości urząd kontaktował się z WUPem.

3.3. Ocena efektów projektu z punktu widzenia jego uczestników²

3.3.1. Struktura próby badawczej

Charakterystyka próby badawczej

Za pomocą ankiety ewaluacyjnej przebadano w sumie 278 uczestników ostatecznych projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy”, którzy zakończyli udział w projekcie w 2009 roku. Wykonawca dokonał próby skontaktowania się minimum trzykrotnie ze wszystkimi osobami biorącymi udział w projekcie w 2009 roku, a do których przekazane zostały mu dane teleadresowe, dzięki czemu udało się zrealizować zakładaną próbę.

Kobiety stanowiły 58% ogółu badanych. Dominowały osoby młode w wieku do 34 lat, natomiast wraz z przejściem do starszych kategorii wiekowych następował spadek liczebności uczestników, co przedstawia wykres 4.

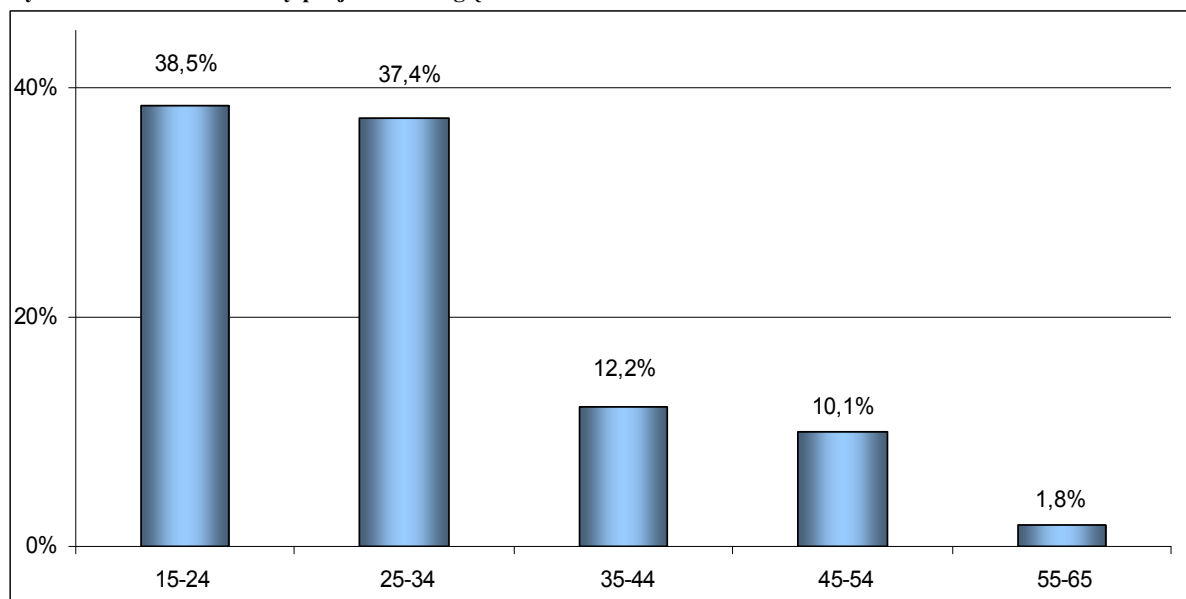
² Ze względu na zaokrąglenia procentowanie na niektórych wykresach może nie sumować się do 100%.

Projekt „Inwestycje w rozwój zawodowy” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013,
Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich,

Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie,
Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

Wykres 4. Badani uczestnicy projektu ze względu na wiek.

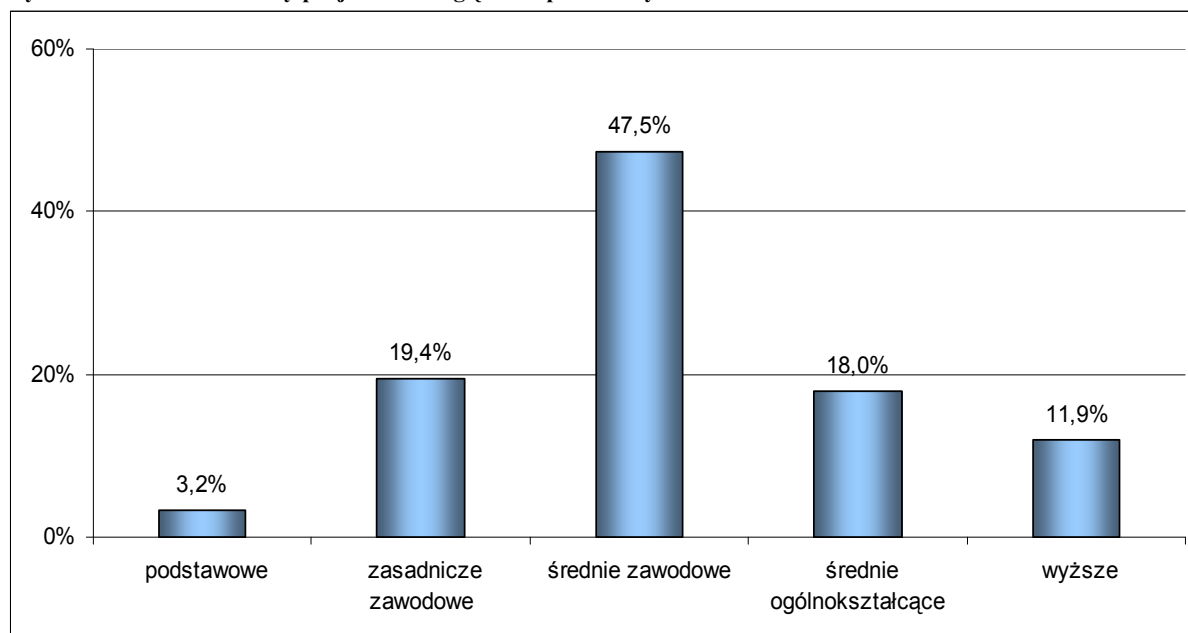
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Struktura przebadanych uczestników projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” odbiega, zatem od struktury bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Mogilno pod względem wieku. Udział osób w wieku do 34 lat życia jest większy w stosunku do ogółu bezrobotnych w powiecie w tym przedziale wiekowym. Z kolei udział osób bezrobotnych w grupie 45-54 oraz powyżej 55 lat jest zdecydowanie mniejszy.

Wśród przebadanych respondentów nie ma osób z wykształceniem niepełnym podstawowym oraz gimnazjalnym. Przeważały osoby z wykształceniem średnim zawodowym (47,5%), zasadniczym zawodowym (19,4%) oraz średnim ogólnokształcącym (18%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 11,9% ogółu badanych, natomiast osoby z wykształceniem podstawowym 3,2%. Szczegółowy rozkład częstości poziomów wykształcenia przebadanych uczestników przedstawia Wykres 5.

Wykres 5. Badani uczestnicy projektu ze względu na poziom wykształcenia.

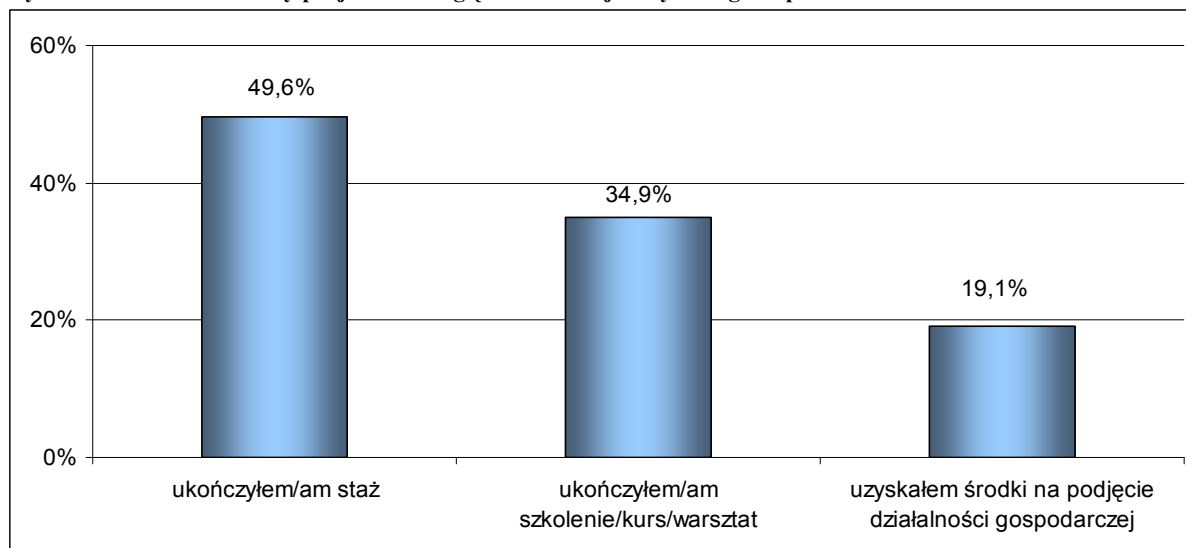
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W porównaniu do ogólnej struktury bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mogilnie w badanej próbie uczestników ostatecznych projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” brakuje osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. O ile w ogólnej strukturze udział tej grupy wynosi w sumie około 25%, o tyle w badaniu zaledwie 3,2% respondentów ma takie wykształcenie.

Największa część badanych uczestników skorzystała ze staży (49,6%). Nieco mniej ankietowanych brało udział w szkoleniach (34,9%) lub uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej (19%). Strukturę uzyskanej pomocy przedstawia wykres 6.

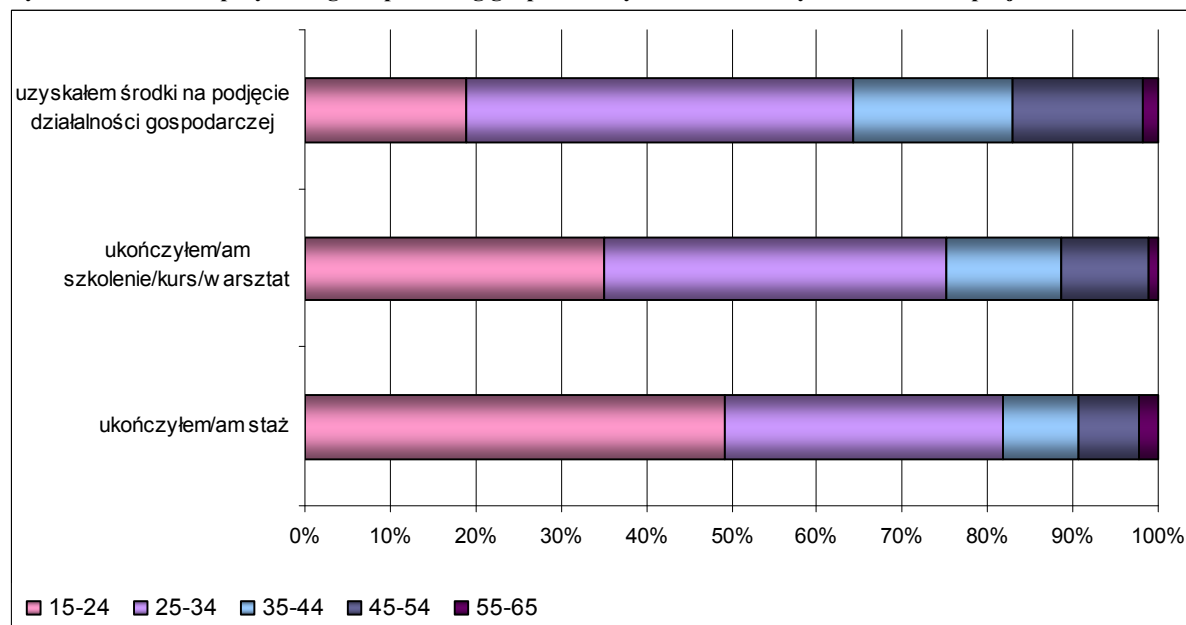
Wykres 6. Badani uczestnicy projektu ze względu na rodzaj otrzymanego wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, możliwość wyboru więcej niż jednej odp.

Wykres 7 przedstawia strukturę przyznanego wsparcia według grup wiekowych badanych uczestników. Widać wyraźnie, że osoby, które uczestniczyły w stażu to w większości osoby młode do 24 roku życia. Najczęściej środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymywały osoby od 24 do 35 roku życia. Badane osoby po 55 roku życia w równym stopniu korzystały z oferowanych form wsparcia.

Wykres 7. Struktura przyznanego wsparcia wg grup wiekowych wśród badanych uczestników projektu.

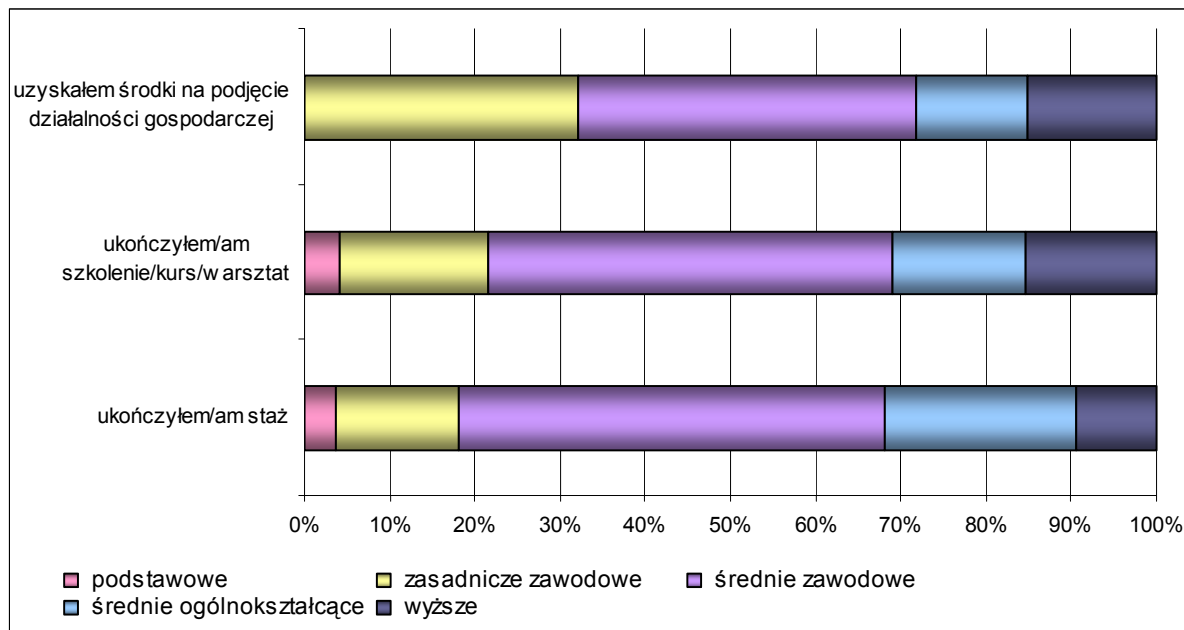

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przyglądając się formom wsparcia ze względu na wykształcenie widać, że poszczególne instrumenty rynku pracy zostały równomiernie rozdzielone między badanych uczestników projektu, jednak

ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej nie korzystały osoby, które nie miały wykształcenia, co najmniej zasadniczego zawodowego. Spośród przebadanych respondentów ze staży najwięcej skorzystało osób z wykształceniem średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym. Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej najczęściej otrzymywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim zawodowym.

Wykres 8. Struktura przyznanego wsparcia wg wykształcenia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

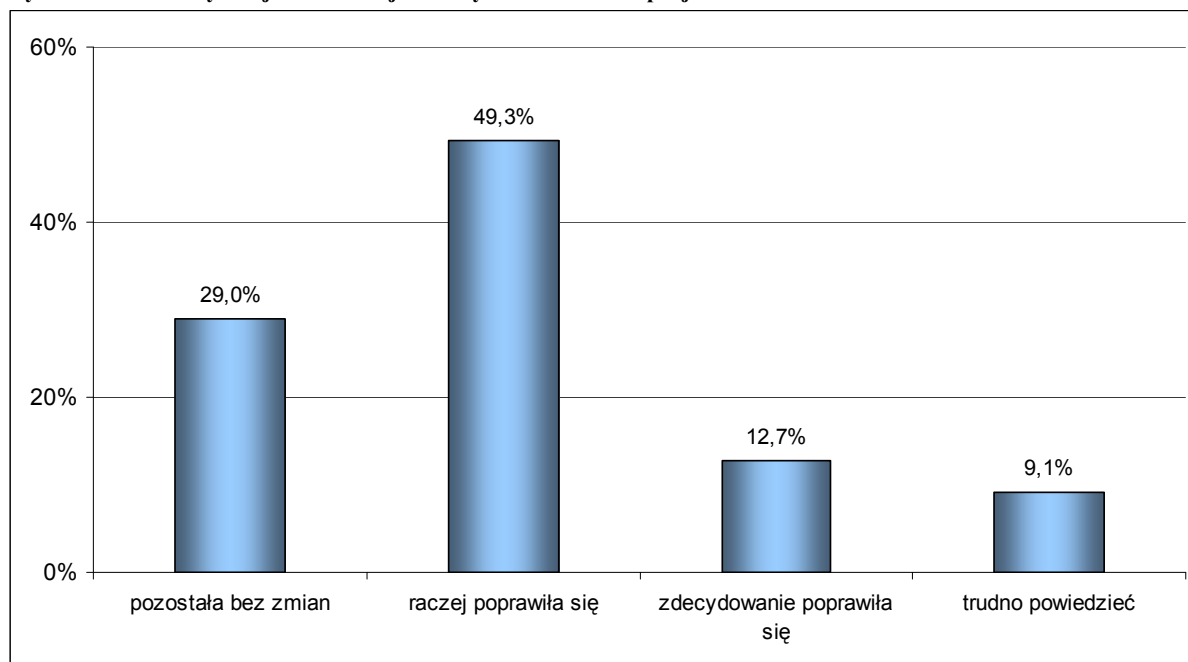
Uczestnicy na ogół samodzielnie podejmowali decyzje o udziale w projekcie, co może świadczyć o tym, że wsparcie trafiło do osób rzeczywiście zainteresowanych zmianą w swoim życiu zawodowym. Jedynie 19% osób konsultowało z kimś swoją decyzję i najczęściej był to pracownik urzędu pracy (70%).

3.3.2. Zmiany w życiu zawodowym

Projekt był użyteczny dla większości uczestników. Ponad 67% uczestników stwierdziło, że pomoc uzyskana w projekcie przyczyniła się do zmian w ich życiu. Zmiany te są pozytywne, gdyż zdecydowana większość badanych - 61% - jest zdania, że w porównaniu do stanu sprzed udziału w projekcie ich sytuacja zawodowa poprawiła się, co ilustruje wykres 9. Wśród przebadanych osób nie ma takich, które wskazałyby, iż ich sytuacja pogorszyła się, a 29% uważa, iż ich sytuacja nie zmieniła się.

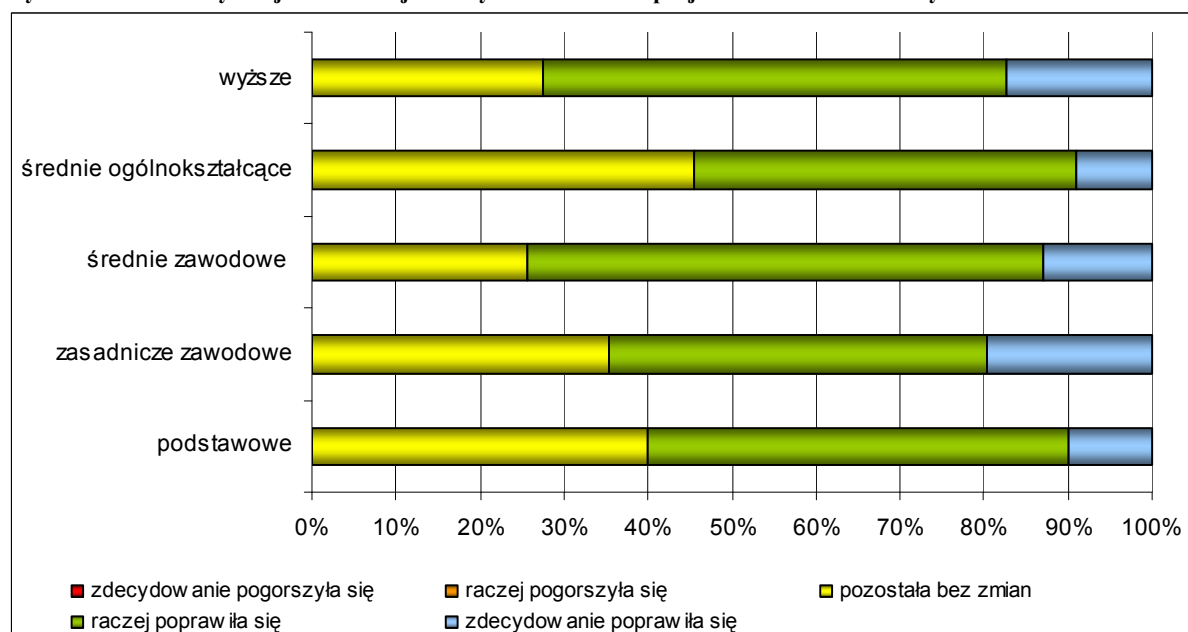
Wykres 9. Zmiana sytuacji zawodowej badanych uczestników projektu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wyniki te potwierdzają opinie dotyczące stopnia, w jakim uzyskana pomoc przyczyniła się do zmian w życiu zawodowym. Jedynie około 4% respondentów uznało, że pomoc była nieskuteczna lub bardzo nieskuteczna. Około 9% nie miało jednoznacznego zdania na ten temat, natomiast pozostałe 87% ceniło wsparcie, jako skuteczne lub bardzo skuteczne.

Wykres 10. Zmiana sytuacji zawodowej badanych uczestników projektu w zależności od wykształcenia.

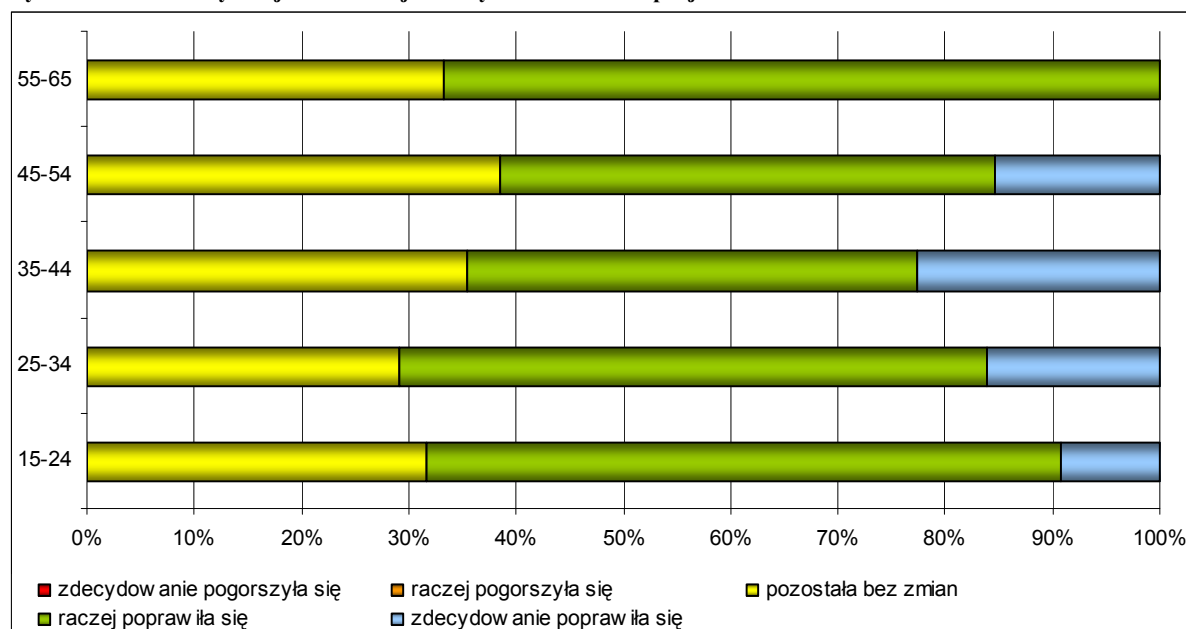

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Zdecydowaną poprawę własnej sytuacji zawodowej w większym stopniu obserwują kobiety. Mężczyźni częściej z kolei deklarują, że ich sytuacja raczej się poprawiła. Poprawę własnej sytuacji najczęściej dostrzegają osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz wyższym. Wykres 10 prezentuje jak zmieniła się sytuacja zawodowa uczestników projektu w zależności od ich poziomu wykształcenia.

Osoby po 55 roku życia najczęściej deklarowały, iż ich sytuacja się raczej poprawiła, nie deklarowały w ogóle, iż ich sytuacja zdecydowanie poprawiła się. Najczęściej zdecydowaną poprawę deklarowały osoby od 35 do 44 roku życia. Najczęściej, że ich sytuacja pozostała bez zmian deklarują osoby od 45 do 54 roku życia.

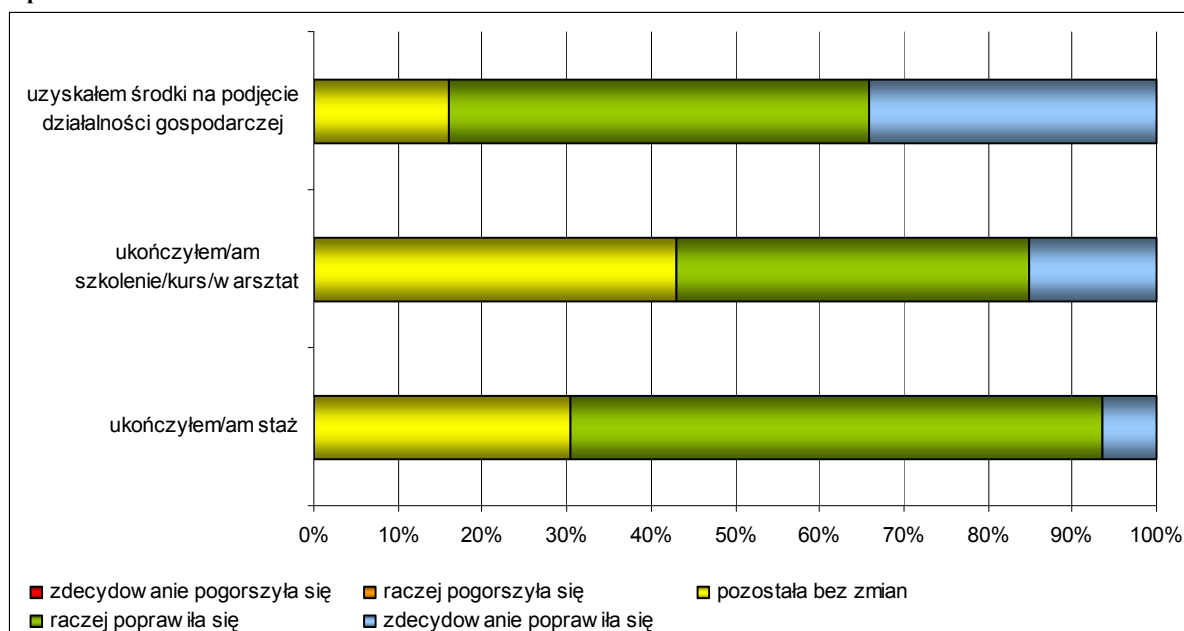
Wykres 11. Zmiana sytuacji zawodowej badanych uczestników projektu w zależności od wieku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Przypatrując się zmianie sytuacji zawodowej uczestników w kontekście formy wsparcia, jaką zostali objęci, co ilustruje wykres 12, widać wyraźnie, że najbardziej poprawiła się sytuacja zawodowa osób, które skorzystały ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Największe trudności w ocenie zmiany swojej sytuacji zawodowej mieli uczestnicy szkoleń. Najrzadziej zdecydowaną poprawę własnej sytuacji deklarowały osoby uczestniczące w stażach, najczęściej zaś osoby korzystające ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Wykres 12. Zmiana sytuacji zawodowej badanych uczestników projektu w zależności od rodzaju otrzymanego wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Można, zatem ogólnie stwierdzić, że projekt okazał się skuteczny i użyteczny dla badanych uczestników. Najbardziej skuteczną formą wsparcia okazały się jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, jednak pozostałe instrumenty rynku pracy także charakteryzują się dużą skutecznością. Projekt przyczynił się do poprawy sytuacji zawodowej uczestników i większość badanych (61%) po wzięciu w nim udziału lepiej radzi sobie w życiu zawodowym.

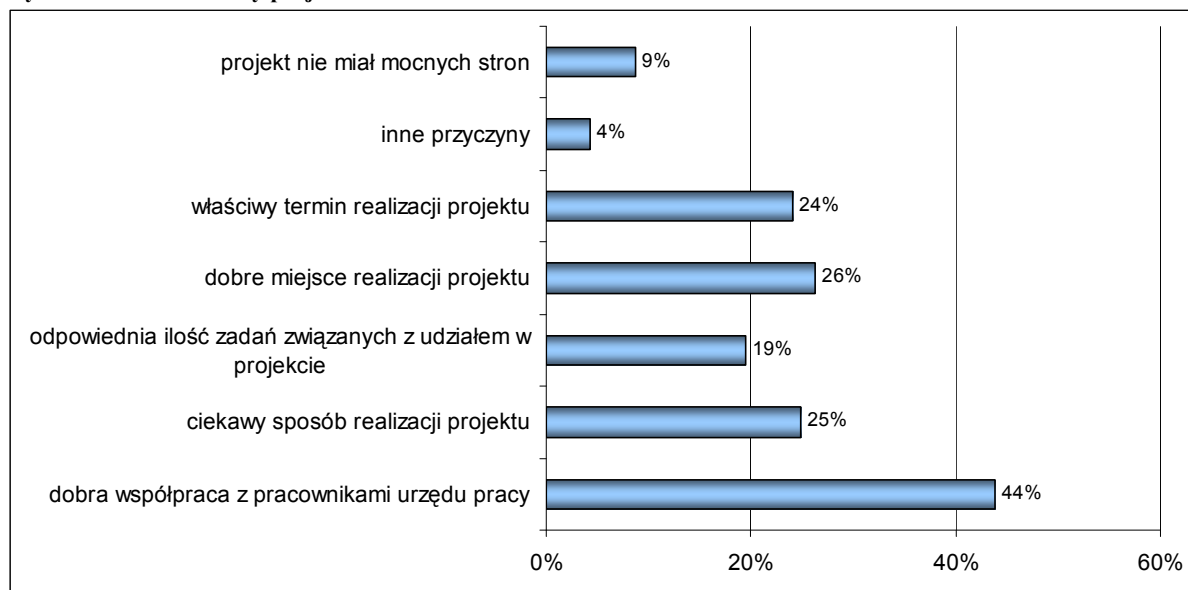
3.3.3. Mocne i słabe strony projektu

Sama informacja o charakterze ilościowym na temat statystycznej skuteczności wsparcia nie daje pełnego obrazu. Jak wykazały badania zrealizowane wśród bezrobotnych - uczestników projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy”, projekt przyniósł rzeczywiste korzyści jego uczestnikom. Uczestnicy są bowiem w większości zdania, że ich sytuacja na rynku pracy po zakończeniu projektu się poprawiła. Aby móc uzyskać pełny obraz oddziaływania projektu należy przyrzeć się jego słabym i mocnym stronom z punktu widzenia jego uczestników.

W ocenie uczestników projektu był dobrze zarządzany. Współpraca między beneficjentami a Powiatowym Urzędem Pracy w Mogilnie przebiegała bezproblemowo. Zdecydowana większość uczestników była zdania, że w projekcie niczego nie brakowało. Dobłą współpracę z urzędnikami urzędu pracy dostrzegło 44% badanych poproszonych o wskazanie najmocniejszej strony w projekcie. Uczestnikom we współpracy z urzędnikami szczególnie podobała się ich pomocność, życzliwość, fachowość. Jedynie 0,4% badanych wskazało trudności we współpracy z pracownikami urzędu pracy, jako najsłabszy punkt projektu.

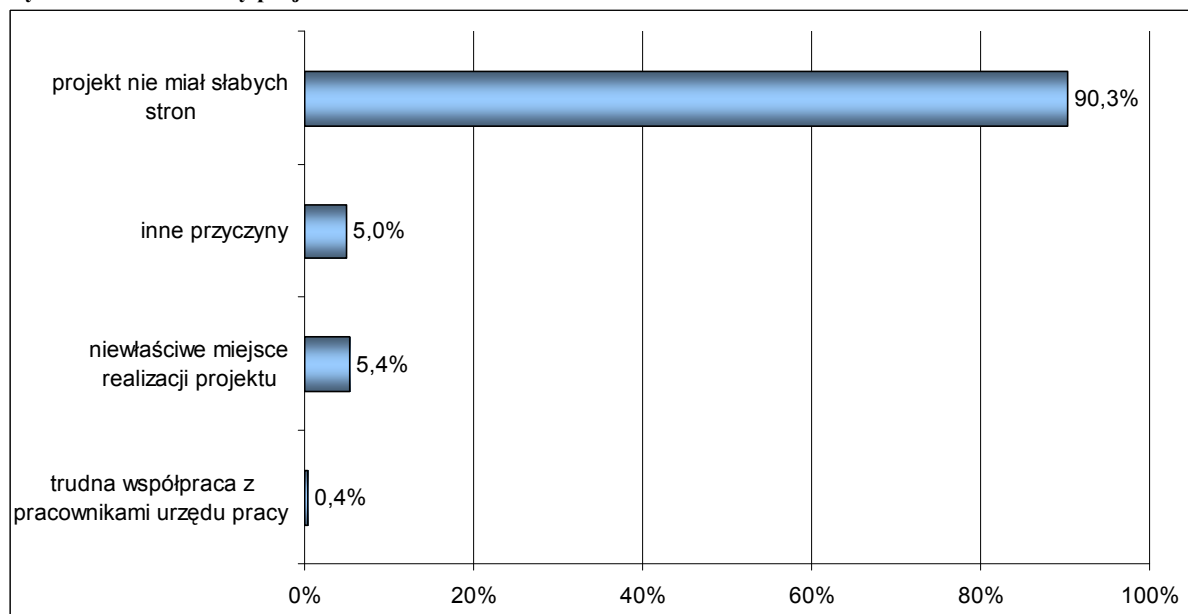
Wykres 13. Mocne strony projektu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Zdecydowana większość badanych uważa, że w projekcie niczego nie zabrakło. Respondenci rzadko wyróżniali słabe strony projektu. Zdaniem 90% badanych projekt nie miał słabych punktów.

Wykres 14. Słabe strony projektu.

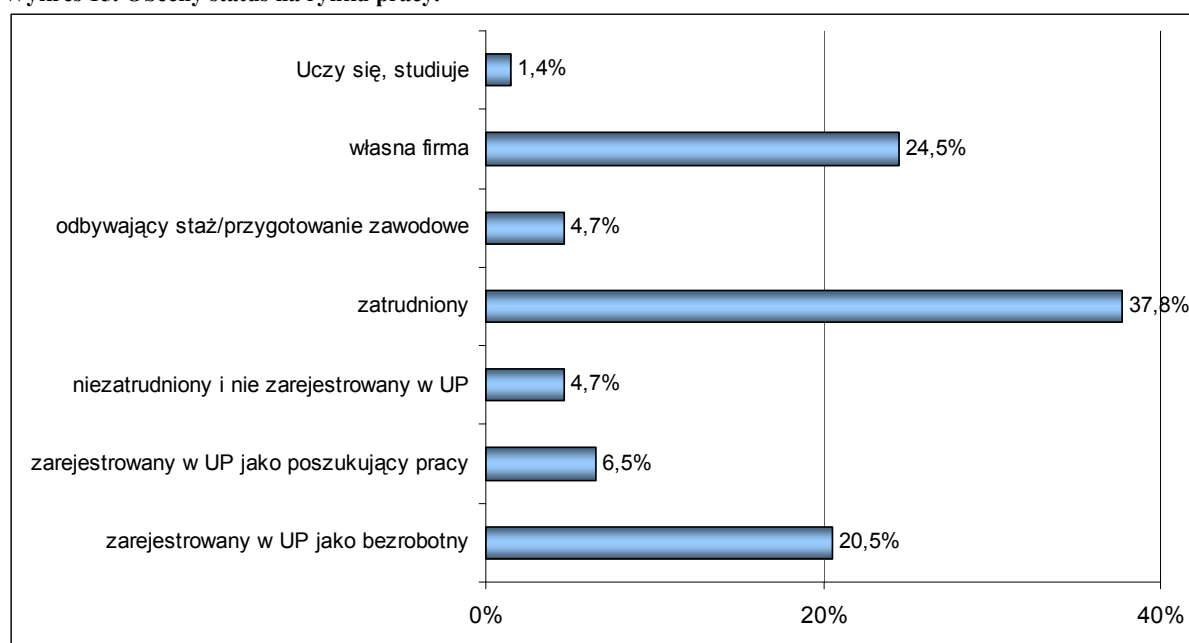
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Uczestnicy docenili także miejsce, termin i sposób realizacji projektu. Można, zatem stwierdzić, że projekt z punktu widzenia uczestników był dobrze zarządzany. Dobre zarządzanie projektem przejawia się także w bezproblemowej i bardzo sprawnej współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy a także odpowiednimi zasobami PUP w Mogilnie.

3.3.4. Użyteczność i trwałość wsparcia

Obecnie większość respondentów prowadzi własną firmę – około 24,5% lub jest zatrudniona – 37,8% respondentów. Osoby te wyszły zatem z bezrobocia. W sumie około 52% respondentów, którzy brali udział w badaniu i którzy uczestniczyli w projekcie „Inwestycje w rozwój zawodowy” ma obecnie zatrudnienie. W chwili badania 20,5% osób było zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni, natomiast kolejne 4,7% nie było zatrudnionych, ale też nie zarejestrowanych w PUP, 6,5% badanych było zarejestrowanych jako poszukujący pracy. Obecny status na rynku pracy badanych uczestników projektu prezentuje wykres 15.

Wykres 15. Obecny status na rynku pracy.

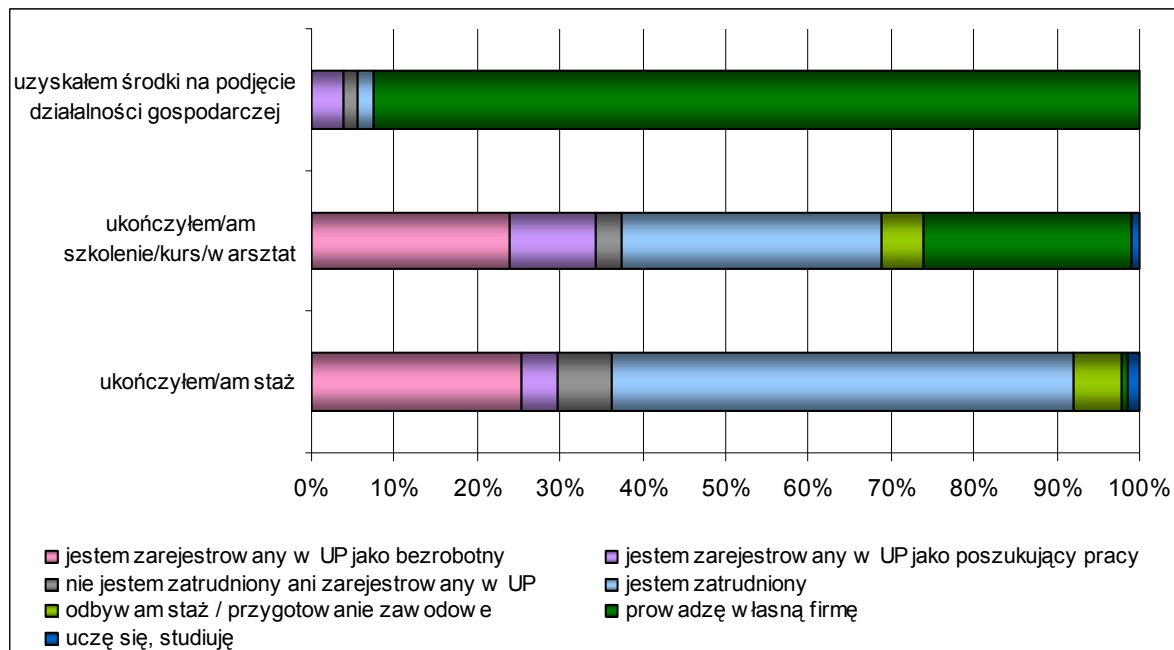

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Na podstawie przeprowadzonego badania największym odsetkiem osób zatrudnionych charakteryzuje się wsparcie w postaci staży – 55% osób, które ukończyły staż jest obecnie zatrudniona. Wysoki odsetek osób zatrudnionych widać także w przypadku uczestników, którzy skorzystali ze wsparcia w postaci szkoleń (33% uczestników szkoleń jest obecnie zatrudniona). Wśród osób, które uzyskały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej 92% badanych, deklaruje, że prowadzi obecnie własną firmę. Co ciekawe własną firmę prowadzą także osoby, które brały udział w szkoleniach i stażach. Oznacza to, że wzięcie udziału w projekcie zaowocowało wzrostem ambicji i aspiracji zawodowych w kierunku samozatrudnienia. Ankietowane osoby, które nie mają obecnie zatrudnienia to w równym stopniu uczestnicy szkoleń i staży.

Wykres 16. Obecny status na rynku pracy.

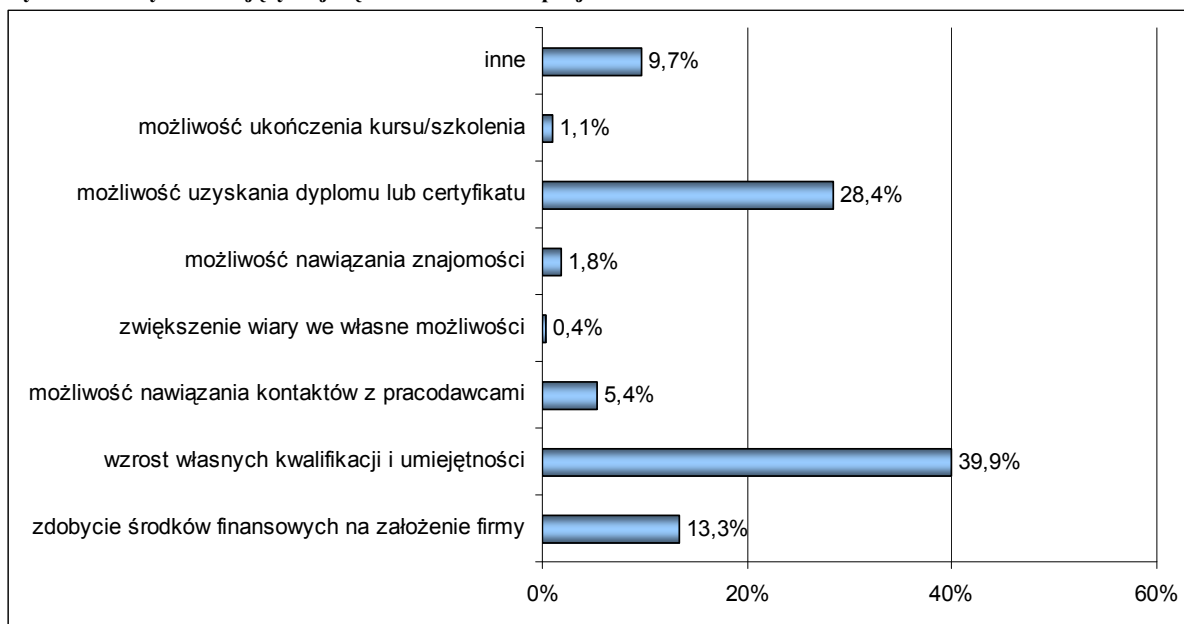
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie okazał się bardzo skuteczny i użyteczny dla jego uczestników. W przypadku osób, które uzyskały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej wskaźniki te należy jednak zweryfikować w przyszłości - po okresie minimum 12 lub 24 miesięcy od daty otrzymania środków na rozpoczęcie działalności. Bezrobotny ma bowiem obowiązek utrzymać swoją firmę przez okres 12 miesięcy, z kolei przez okres 24 miesięcy może korzystać z ulg w opłatach na świadczenia społeczne. Okres 24 miesięcy jest więc bardziej miarodajnym dla oceny rzeczywistej trwałości tej formy wsparcia.

Dla uczestników największe znaczenie w projekcie miał wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności (39,9%), możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu (28,4%), zdobycie środków finansowych na założenie firmy (13,3%). Pozostałe możliwości okazały się mniej istotne, co pokazuje wykres 17. Prawie 10% badanych wskazało inne czynniki mające największe znaczenie i najczęściej był to powrót na rynek pracy.

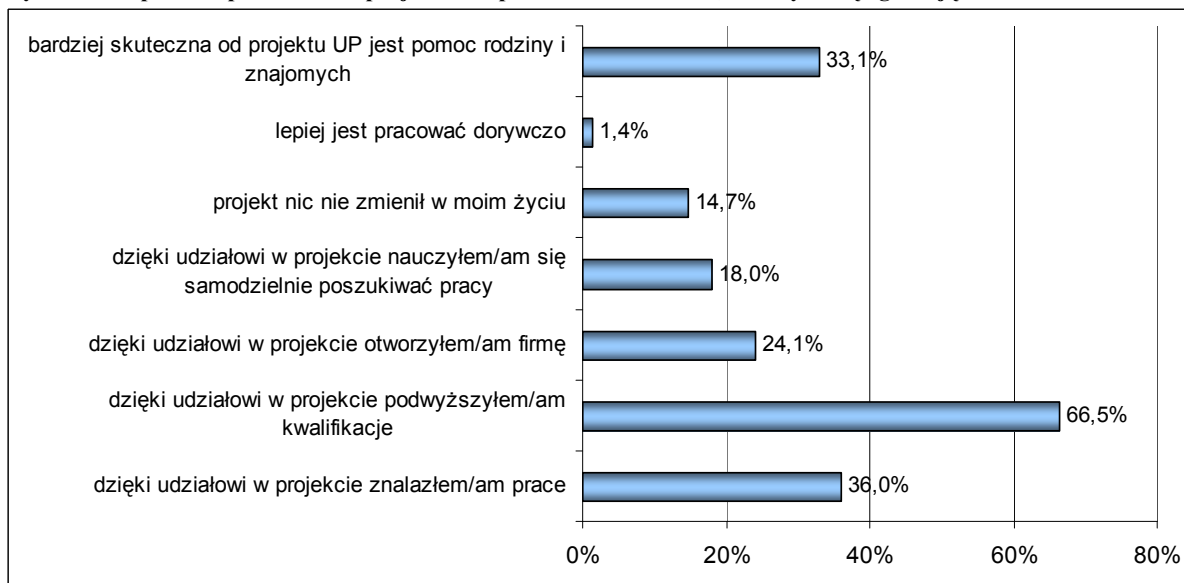
Wykres 17. Czynniki mający największe znaczenie w projekcie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wykres 18 pokazuje, jaki odsetek respondentów zgadza się z wymienionymi stwierdzeniami. Dużym sukcesem jest fakt, że ponad 66% badanych dzięki udziałowi w projekcie podwyższyło kwalifikacje, 36% znalazło pracę, a 24% otworzyło własną firmę. Pozytywne jest, iż nikt spośród badanych osób nie uważa, iż lepiej być bezrobotnym i pobierać zasiłek z urzędu pracy, a jedynie 1,4% woli pracować dorywczo. Spory odsetek respondentów uważa, iż bardziej skuteczna od projektu Urzędu Pracy jest pomoc rodziny i znajomych (33%) lub, że projekt nic nie zmienił w ich życiu (14%).

Wykres 18. Opinie respondentów o projekcie na podstawie stwierdzeń, z którymi się zgadzają.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, pytanie wielokrotnego wyboru.

O trwałości świadczą również opinie uczestników w zakresie poprawy ich sytuacji na rynku pracy, nabytych kwalifikacjach i umiejętnościach. Oprócz faktu podjęcia zatrudnienia, otrzymania środków na działalność, istotna jest także postawa uczestników przejawiająca się zwiększeniem wiary we własne możliwości.

IV. Wnioski i rekomendacje

4.1. Trafność

W kontekście zagadnień związanych z rynkiem pracy powiatu mogileńskiego należy podkreślić dwa specyficzne aspekty – duże znaczenie sektora rolniczego w zatrudnieniu mieszkańców powiatu oraz niewielką ilość inwestycji, które mogłyby generować nowe miejsca pracy. Kolejnym wyróżnikiem powiatu jest duży udział ludzi młodych oraz osób o niskim poziomie wykształcenia wśród ogółu bezrobotnych.

W powiecie mogileńskim dominującą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem niższym niż średnie, przede wszystkim zasadniczym zawodowym, ale także gimnazjalnym i niższym. W ostatnich trzech latach wzrasta jednak także udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Wynika to m.in. z braku miejsc pracy dla wykształconych osób.

W projekcie udział brali przede wszystkim młodzi bezrobotni – w wieku do 25 lat (38,5% respondentów). Struktura uczestników projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” odbiega od struktury bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Mogilno pod względem wieku, jednak pomoc została udzielona osobom z grup wiekowych najliczniej reprezentowanych w strukturze bezrobotnych powiatu.

Poziom wykształcenia uczestników projektu był zróżnicowany. Najwięcej było osób o wykształceniu ponadgimnazjalnym (79% wszystkich uczestników projektu). Mniej osób miało wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niższe (9%). Najmniejszy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (7%) oraz pomaturalnym (5%).

W porównaniu do ogólnej struktury bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mogilnie w badanej próbie uczestników projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” dużo większy jest odsetek osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym. Niższy jest natomiast odsetek osób słabo wykształconych.

Realizacja projektu „Inwestycje w rozwój zawodowy” została skierowana przede wszystkim do osób młodych, posiadających wykształcenie minimum na poziomie zasadniczego zawodowego, a więc do osób, które są w stanie podjąć pracę i posiadają przynajmniej teoretyczną wiedzę w danej

dziedzinie. Projekt został nakierowany zatem przede wszystkim na wsparcie bezrobotnych, których stosunkowo łatwiej wyciągnąć trwale z bezrobocia. W kontekście struktury bezrobocia w powiecie był to dobór nie w pełni reprezentatywny. Gwarantował jednak to, że wsparcie będzie wykorzystane w jak najbardziej efektywny sposób. Dodatkowo tak dobrana grupa docelowa gwarantowała realizację założonych celów projektu.

4.2. Skuteczność

Projekt okazał się być w pełni skuteczną formą wsparcia bezrobotnych w 37,8% przypadków badanych, które mają obecnie zatrudnienie i 24,5% badanych, którzy prowadzi własną firmę. Jak się okazuje, tylko około 20,5% uczestników projektu jest obecnie ponownie zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mogilnie jako bezrobotni. Zdecydowanie najbardziej skuteczną formą okazały się dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Ta forma wsparcia jest o tyle skuteczna, że w dłuższej perspektywie czasu umożliwia stworzenie więcej niż jednego miejsca pracy.

Stáže okazały się najbardziej skuteczne jeśli chodzi o zatrudnienie - ponad połowa badanych (56%), którzy ukończyli staże jest obecnie zatrudnionych. Do zakładania własnej działalności gospodarczej najbardziej przyczyniły się jednorazowe środki.

Należy jednak podkreślić, iż ogólnie wszystkie z oferowanych form wsparcia należy uznać za bardzo skuteczne, gdyż zdecydowana większość uczestników projektu odczuła pozytywne oddziaływanie projektu w swoim życiu zawodowym. Nawet jeśli nie przełożyło się to w sposób bezpośredni na znalezienie miejsca pracy, to uczestnicy projektu mogli zdobyć nowe doświadczenie zawodowe, podwyższyć swoje kwalifikacje lub nauczyć się samodzielnie poruszać po rynku pracy. Projekt przyniósł zatem korzyści pozamaterialne – wzrost tzw. „umiejętności miękkich”.

4.3. Użyteczność

Projekt okazał się być w największym stopniu użyteczny dla osób młodych, o czym świadczą zarówno opinie samych uczestników, jak i wskaźniki dotyczące skuteczności poszczególnych form wsparcia.

Dla uczestników projektu największe znaczenie miał wzrost własnych kwalifikacji i umiejętności, możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu, a także zdobycie środków finansowych na założenie firmy. Co więcej, większość badanych jest zdania, że dzięki udziałowi w projekcie podwyższyli swoje kwalifikacje – tego zdania jest prawie 67% badanych uczestników projektu. Znaczny odsetek badanych dzięki udziałowi w projekcie znalazł pracę (36%), otworzył firmę (24,1%) lub nauczył się samodzielnie poszukiwać pracy (18%).

Większość badanych stwierdziła, że po wzięciu udziału w projekcie lepiej radzi sobie w życiu zawodowym oraz że zaoferowana im pomoc była wystarczająca. Najlepiej radzą sobie osoby, które

skorzystały z dofinansowania do działalności gospodarczej. Można zatem ogólne stwierdzić, że wsparcie zaoferowane w ramach projektu było użyteczne z punktu widzenia uczestników - większość uczestników ocenia je jako skuteczne lub bardzo skuteczne.

W najmniejszym stopniu projekt okazał się być skuteczny w przypadku bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Samo zainteresowanie bezrobotnych w tym wieku możliwościami jakie oferował projekt było niskie. Formy wsparcia przewidziane w projekcie nie do końca dopasowanego zostały do wymogów i oczekiwań tej grupy wiekowej.

4.4. Trwałość

Na podstawie zrealizowanych badań jednoznacznie należy stwierdzić, że najbardziej trwałe efekty w postaci wyjścia z bezrobocia przyniosły dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Z rzeczywistą oceną trwałości tej formy wsparcia należy jednak wstrzymać się do czasu 12 i 24 miesięcy od rozpoczęcia działalności. Wynika to po pierwsze z konieczności utrzymania formy przez okres minimum 12 miesięcy, co powoduje, iż firmy słabsze przeczekują ten okres czasu i dopiero potem decydują się na likwidację. Z kolei część firm zamyka działalność po okresie 24 miesięcy, gdy traci możliwość ulg w składkach na świadczenia społeczne. Ten okres również często bywa momentem decydującym o przetrwaniu bądź likwidacji firmy założonej przez bezrobotnego. Mając powyższe na uwadze, należy zaplanować stały monitoring tej formy wsparcia.

Najniższą trwałością, rozumianą jako zagwarantowanie trwałego wyjścia z bezrobocia i znalezienie stałego miejsca pracy, charakteryzują się szkolenia. Jednak nie można powiedzieć, że okazały się one zupełnie nieskuteczne – 23,96% badanych uczestników, którzy skorzystali z tej formy pomocy jest obecnie zatrudniona. Pamiętać także należy, że uczestnicy tej formy wsparcia dobrze oceniają zaoferowaną im pomoc.

W wyniku udziału w stażach zatrudnienie znalazło prawie 56% osób biorących w nim udział, natomiast 25% jest ponownie zarejestrowana w PUP. Wynika to przede wszystkim z podejścia pracodawców do tej formy wsparcia i traktowania stażystów z góry jako pracowników tymczasowych. Pracodawcy nie chcą przyjmować do pracy absolwentów w innej formie niż staż, gdyż chcą oszczędzić koszty.

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

*Badanie ewaluacyjne współfinansowane
przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Część A – rekomendacje operacyjne

Lp	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1			Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności, jako najskuteczniejszej formy wsparcia w powiecie.	Powiat mogileński – Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie	Uwzględnienie we wniosku o dofinansowanie na rok 2011 i kolejne		
2			Utrzymanie w projekcie wsparcia w postaci stażu, jako skutecznej formy aktywizacji zawodowej (zwłaszcza młodych bezrobotnych), która umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego i w konsekwencji zdobycie zatrudnienia.	Powiat mogileński – Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie	Uwzględnienie we wniosku o dofinansowanie na rok 2011 i kolejne		

Część B – rekomendacje kluczowe

Lp	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja (str. w Raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1			Opracowanie strategii kompleksowego wsparcia rozwoju edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie mogileńskim w kontekście wymagań współczesnego rynku pracy.	Powiat mogileński – Starostwo Powiatowe w Mogilnie	Opracowanie dokumentu strategicznego poprzedzonego badaniami rynku pracy		

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

*Badanie ewaluacyjne współfinansowane
przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

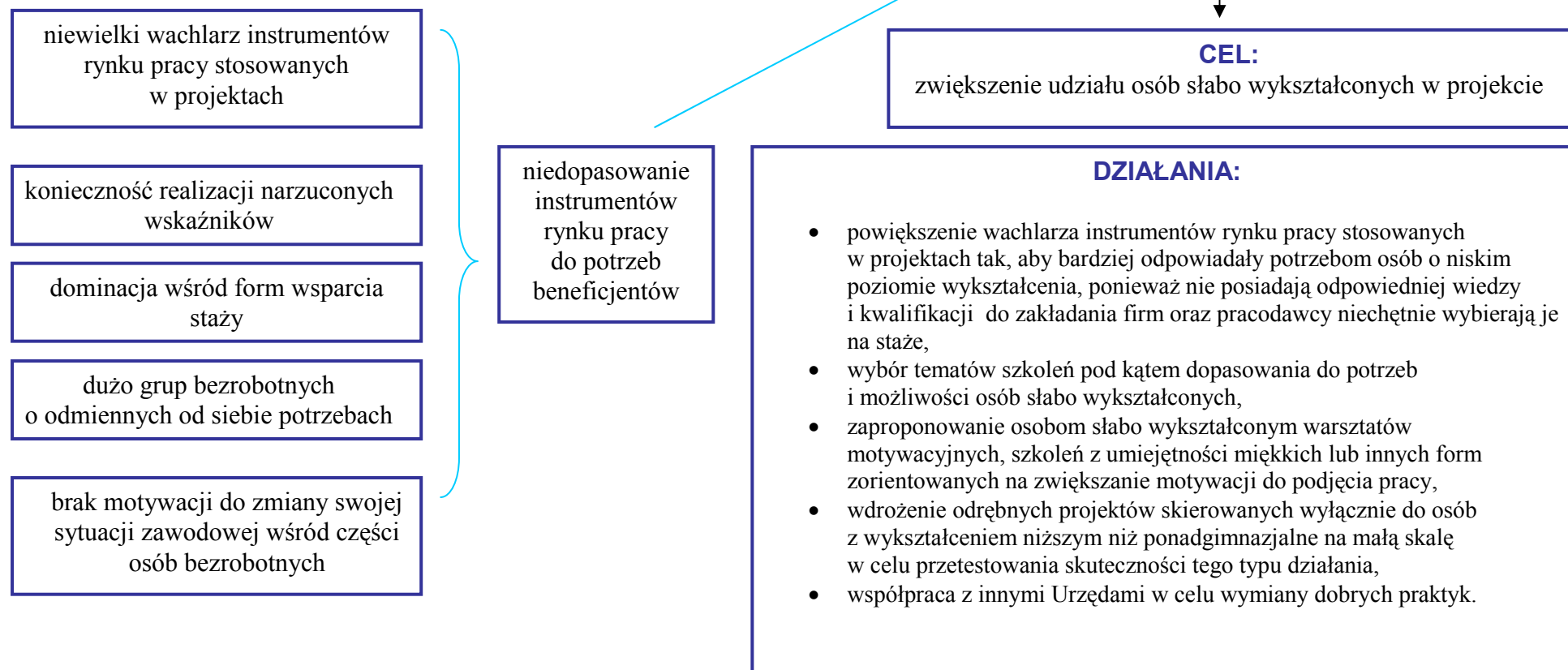
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2			Monitoring efektywności i trwałości pozytywnych efektów wsparcia w ramach projektu, w szczególności wsparcia w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Realizacja monitoring na poziomie województwa pozwoliłaby na ocenę całościową tej formy wsparcia w regionie. Badanie to umożliwiłoby wypracowane rekomendacji w zakresie zmian poprawiających efektywność i skuteczność tej formy wsparcia i zaproponowanie zmian o charakterze systemowym.	Wojewódzki Urząd Pracy	Realizacja badań ewaluacyjnych tej formy wsparcia w okresie minimum 2 lat od rozpoczęcia działalności przez uczestnika		
Część C –Rekomendacje horyzontalne							
Lp	Tytuł Raportu	Wniosek (str. w Raporcie)	Rekomendacja (str. w Raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin Realizacji
1			Promowanie zasady kompleksowości rozwiązań kierowanych do osób wspieranych przez Powiatowy Urząd Pracy np. w postaci poradnictwa – doradztwa – pośrednictwa przy stosowaniu form aktywnego wsparcia dla bezrobotnych.	IP PO KL	Wytyczne do założeń realizacji projektów przez Powiatowe Urzędy Pracy		
2			Opracowanie systemu zachęt do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia i do udziału w aktywnych formach aktywizacji osób bezrobotnych w celu zwiększenia udziału tej grupy osób w projekcie oraz dostosowanie form wsparcia do potrzeb tej grupy bezrobotnych np. o kompleksowy system refundacji przygotowania stanowisk a pracy dla osób 50+ oraz szkoleń zamawianych przez pracodawcę.	MPiPS	Zmiana rozporządzenia MPiPS		

Drzewo problemów i celów

ANALIZA SWOT

	Mocne strony	Słabe strony
WEWĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> - umiejętność sprawnego zarządzania projektem, - wiedza na temat specyfiki lokalnego rynku pracy, - dobra współpraca z otoczeniem projektu, - wczesna identyfikacja potrzeb uczestników. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewielka ilość ofert pracy, szczególnie niesubsydiowanej w powiecie mogileńskim.
	Szanse	Zagrożenia
ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> - duże zainteresowanie projektem ze strony osób bezrobotnych. - tworzenie pozytywnych efektów dodatkowych np. osoby, które otrzymały jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej przyjmują stażystę. 	<ul style="list-style-type: none"> - kryzys ekonomiczny, zwolnienia, niedostateczna ilość ofert pracy, - niedopasowanie kształcenia do lokalnego rynku pracy, - brak instrumentów rynku pracy dopasowanych do potrzeb najstarszych i słabo wykształconych uczestników, - konieczność realizacji narzuconych wskaźników utrudnia rzeczywistą pomoc uczestnikom.